

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ

**İMAR PLANI SÜRECİNDE YEREL HALK KATILIMI VE
İLAN-ASKI-İTİRAZ AŞAMASININ PLANLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Esra TAŞAR

UZMANLIK TEZİ

MART 2018

ILBANK
TÜRKİYE'NİN YAPICI GÜCÜ

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ

**İMAR PLANI SÜRECİNDE YEREL HALK KATILIMI VE
İLAN-ASKI-İTİRAZ AŞAMASININ PLANLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Esra TAŞAR

UZMANLIK TEZİ

Tez Danışmanı (Kurum)

**Y. Şehir Plancısı
Cemal KAYNAK**

Tez Danışmanı (Üniversite)

**Doç. Dr. Nihan ÖZDEMİR
SÖNMEZ**

Esra TAŞAR tarafından hazırlanan “İmar Planı Sürecinde Yerel Halk Katılımı ve İlan-Askı-İtiraz Aşamasının Planlar Üzerindeki Etkisi” adlı tez çalışması aşağıdaki Yeterlik Sınav Kurulu tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile UZMANLIK TEZİ olarak kabul edilmiştir.

	Unvan	Adı Soyadı	İmzası
Başkan	Genel Müdür Yardımcısı		
Üye	Daire Başkanı		
Üye	Daire Başkanı		
Üye	Daire Başkanı		
Üye	Daire Başkanı		

Tez Savunma Tarihi:

ETİK BEYAN

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ Uzmanlık Tezi Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Esra TAŞAR

Mart 2018

İmar Planı Sürecinde Yerel Halk Katılımı ve İlan-Askı-İtiraz Aşamasının Planlar Üzerindeki Etkisi

(Uzmanlık Tezi)

Esra TAŞAR

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ

Mart 2018

ÖZET

Dünyada her alanda yaşanan değişim ve dönüşümler planlama yaklaşımlarına da yansımaktadır. Klasik planlama yaklaşımı yerini demokrasi ve iletişimsel akılcılığa dayanan katılım kavramını önemseyen yaklaşımlara bırakmaktadır. Bu çalışmada Türkiye’de mekânsal planlama süreçleri ve yerel halk katılımı boyutunun incelenmesi, planlama sürecinde neredeyse halkın katılımının sağlandığı tek yer olan askı-itiraz aşamasının planlar üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, İller Bankası tarafından yürütülen/ yürütülmüş planlama çalışmaları üzerinden askı itiraz aşamasında planlara yönelik gelen itirazlar ve bu itirazların planlar üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. İmar planlarının yapım sürecinde katılım boyutunun irdelenmesiyle yasa ve uygulamaya yönelik mevcut durum ve sorunlar tespit edilmiş, bu süreçte yerel halk katılımının daha fazla sağlanabilmesi amacıyla öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Planlama yaklaşımları, katılımcı planlama, yerel halk katılımı, mekânsal planlama

Sayfa Adedi: 58

Tez Danışmanı (Kurum) : Y. Şehir Plancısı Cemal KAYNAK

Tez Danışmanı (Üniversite): Doç. Dr. Nihan ÖZDEMİR SÖNMEZ

Local Public Participation in Development Plan Process and the Effect of the Public Display Period on the Plans

(Expertise Thesis)

Esra TAŞAR

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ

Mart 2018

ABSTRACT

Changes and transformations in all areas of the World are also reflected in planning approaches. The classical planning approach gave place to approaches that emphasize the concept of participation based on democracy and communicative rationality. In this study, it is aimed that to examine the spatial planning process and local public participation in Turkey, and, to evaluate the effects of public display stage, which is the only stage that ensure the participation of the people, in planning process. In this respect, the objections to the plans and the effects of these objections on the plans have been evaluated through the planning studies conducted/carried out by İller Bankası. By examining the dimension of participation during the making development plans, the current situation and problems related to law and implementation have been public participation determined and proposals have been developed in order to increase local in planning process.

Key words: Planning approaches, participatory planning, local public participation, spatial planning.

Page Number:58

Supervisor (Institution): Y. Şehir Plancısı Cemal KAYNAK

Supervisor (University): Doç. Dr. Nihan ÖZDEMİR SÖNMEZ

TEŞEKKÜR

Tez alıőmam sűresince emeđini ve desteđini esirgemeyen kurum danıőmanım Sayın Yűksek Őehir Plancısı Cemal Kaynak'a, deđerli hocam Sayın Doç. Dr. Nihan Őzdemir Sűnmez'e ve bilgi birikimiyle çalıőmama katkıda bulunan deđerli çalıőma arkadaşlarıma teőekkűrlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	vi
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR.....	viii
GİRİŞ.....	1
1. PLANLAMA YAKLAŞIMLARI	3
1.1 Klasik Planlama Yaklaşımı	3
1.2 Geniş Kapsamlı Planlama Yaklaşımı	4
1.3 Çoğulcu ve Savunucu Planlama Yaklaşımı.....	5
1.4. İletişimsel Akılcılık ve Katılımcı Planlama Yaklaşımı	7
2. TÜRKİYE’DE MEKANSAL PLANLAMA	10
2.1. Mekânsal Plan Kavramı ve Mekânsal Plan Türleri	11
2.2. Mekansal Planlama İlke ve Esasları	14
2.3. 3194 Sayılı İmar Kanunu ve İlgili Yönetmelikleri Kapsamında Planlama Sürecini Oluşturan Aşamalar	15
3. KATILIMCI PLANLAMA VE YEREL HALKIN PLANLAMAYA KATILIMI ...	20
3.1. Katılım Kavramı ve Katılımcı Planlama	20
3.2. Katılımcı Planlama Yaklaşımında Yerel Halkın Rolü	24
3.3. Türkiye’de Katılımcı Planlama ve Planlama Sürecine Halk Katılımı....	25
4. İLLER BANKASI VE MEKANSAL PLANLAMA	33
4.1. İller Bankası’nın Mekansal Planlamadaki Rolü	34

4.2.	İller Bankası'nda İmar Planı Süreci.....	36
5.	İLLER BANKASI TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN PLANLAMA ÇALIŞMALARINDA KATILIM SÜRECİ (İLAN-ASKI-İTİRAZ AŞAMASI) VE PLANLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	43
	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	51
	KAYNAKÇA.....	55
	ÖZGEÇMİŞ.....	58

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 1.1. Planlama yaklaşımını etkileyen faktörler	9
Şekil 2.1. Planlama aşamaları	18
Şekil 3.1. Katılım ve planlama düzeyleri (Kulözü,2011)	23
Şekil 4.1. İller Bankası'nın yürüttüğü imar planı sayıları.....	35
Şekil 4.2. İller Bankası'nda planlama süreci	39
Şekil 5.1. Gruplandırılan talep oranları.....	46
Şekil 5.2. Askı itiraz aşamasında yerleşim bazında öne çıkan talepler	46
Şekil 5.3. Askı itiraz aşamasında gruplandırılan talep konularının olumsuz olarak değerlendirilme gerekçeleri	48
Şekil Sonuç ve Öneriler	54

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 5.1. İmar planı çalışmaları ve askı itiraz aşamasında gruplandırılan talep konuları, durum ve sayıları.....	44
Çizelge 5.2. Gruplandırılan talep sayıları	45

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Bakanlık

Banka

TDK

Açıklamalar

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

İLBANK A.Ş.

Türk Dil Kurumu

GİRİŞ

Dünyada 1960'lı yıllardan itibaren ortaya çıkan katılımcı planlama yaklaşımı ve katılımcı süreçleri merkezine taşıyan çeşitli (katılımcı ve savunmacı) planlama kuramları; literatürde kapsamlı akılcı planlama olarak tanımlanan, uzun erimli, genel veriler içeren kapsamlı planlanma anlayışına karşı durmuştur. Yeni gelişen katılımcı yaklaşımlar ile planlama; yalnızca fiziki değerlerden oluşan bir yapı olmaktan çıkıp sosyal unsurların, yani plan üzerinde söz sahibi olabilecek tüm aktörlerin bu sürece dahil edilmelerine dayanmaktadır. Öyle ki; planlama sürecine dahil olan aktörlerin ve bu aktörlerden belki de en önemlisi olan yerel halkın yaşamını sürdürdüğü alan ile ilgili söz sahibi olması; planlama çalışmalarının sahiplenilmesini sağlarken, fiziki boyuta ek olarak sosyal açıdan da yaşanabilir mekanlar oluşturulması, yerel ölçekli sorunların tespiti ve bu sorunlara yönelik planlama sürecinde geliştirilebilecek çözüm önerilerine ulaşılması noktasında önemlidir.

Mekansal Plan kavramı;14.06.2014 tarih ve 29030 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin 4. Maddesinde "3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca hazırlanan, kapsadıkları alan ve amaçları açısından üst kademedен alt kademeye doğru sırasıyla; mekânsal strateji planı, çevre düzeni planı ve imar planı" olarak tanımlanmıştır. 3194 sayılı İmar Kanunu ve Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nde yer alan planlama aşamalarında katılımı ile ilgili olabilecek maddeler incelendiğinde, mekânsal planlama çalışmalarında yerel halkın katılım boyutunun onaylanma işlemi tamamlanmış kesin planlar için ilan-askı-itiraz aşamasından öteye geçemediği görülmektedir.

Ayrıca, halkın yaşayacağı kentsel koşulları belirleyecek karar ve uygulamalarda etkin olma talebinin siyasi açıdan göz ardı edilmesi, planlama sürecine katılım konusunda bilgilendirilmemesi gibi nedenler katılım sürecini sekteye uğratmaktadır. Bunun yanı sıra halkın da plan kararları dışında hareket etme eğilimlerinin (izinsiz yapılaşma, plana aykırı gelişme, aflar...) siyasi ve yönetsel alanda meşrulaştırılması halkın da katılım sürecine talep göstermemesine neden olmaktadır.

1933 yılından günümüze kadar yerel yönetimlere finansman sağlayan ve danışmanlık hizmeti veren İller Bankası kurulduğundan bu yana birçok teknik hizmet yanında planlama ile ilgili de faaliyet göstermiştir. Sahip olduğu planlama tecrübesi

doğrultusunda Banka eliyle yürütülen planlama çalışmaları ön çalışma, tasarı plan, kesin plan, ilan-askı-itiraz olarak aşamalandırılmıştır. Tez çalışmasında İller Bankası'nın gerek yerel yönetimlerle olan yakın ilişkileri gerek planlama çalışmalarındaki sistematik süreci dikkate alınarak imar planlarına yerel halkın katılım boyutu ile ilan askı itiraz aşamasının planlara etkileri irdelenecektir.

Bu çalışmanın temel amacı; imar planı sürecinde belirlenen plan kararlarının sağlıklı işlemesi için bu süreçte yerel halk katılımının öneminin ortaya konulmasıdır. Planlama yaklaşımlarından katılımcı planlama ve halk katılımı arasındaki ilişkinin; Türkiye'de var olan mekânsal planlama yaklaşımı ve İller Bankası tarafından yürütülen planlama çalışmaları ile ilan-askı-itiraz aşaması üzerinden planlardaki etkisinin incelenmesidir.

Çalışmanın kapsamında; öncelikle var olan planlama yaklaşımlarının incelenmesi, daha sonra Türkiye'de mekansal planlama kavramı ve plan türleri, planlama ilke -esasları ile 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili yönetmelikler çerçevesinde planlama sürecini oluşturan aşamaların irdelenmesi, katılımın planlamadaki yeri ve yerel halkın katılımcı planlamadaki rolünün Türkiye'de katılımcı planlama ve yerel halk katılımının sağlandığı örnekler üzerinden incelenmesi, İller Bankası'nda mekânsal planlama sürecinin incelenmesi ve Banka tarafından yürütülen planlama çalışmalarında yerel halk katılımı boyutunun örneklere ve yapılacak görüşmelere göre değerlendirilmesi, son olarak konu ile ilgili sonuç ve önerilerin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Çalışmanın yöntemi; planlama ve katılım kavramlarıyla ilgili yapılacak literatür taraması, İller Bankası'nda yürütülmüş/yürütülen planlama çalışmalarının incelenmesi ve planlama sürecini yansıtacak görüşmelerden oluşacaktır.

1. PLANLAMA YAKLAŞIMLARI

Tarih boyunca yaşanan her çağda insanların belli ihtiyaçlarını giderebilmesi için bir araya gelmeleriyle oluşan topluluklar ve bu toplulukların varlıklarını sürdürdükleri fiziksel çevre, kendilerine özgü düzenlemeler gerektirmiş olup (savunma, ticaret vb.) bu bağlamda düzeni sağlayacak uygulamalara yer verilmiştir. Bu uygulamalar toplumun içerisinde bulunduğu çağın özelliklerini yansıtacak nitelikte oluşmuştur. 17. ve 18. yüzyıllarda kent makroformları daha çok görsel bakımdan ele alınmış olup 19. yüzyılda sanayi devrimiyle değişen ve dönüşen ihtiyaçlar doğrultusunda (barınma, ulaşım, sağlık vb...) bu yaklaşımdan uzaklaşarak toplumsal esaslara değinen yeni kent biçimleri geliştirilmiştir. Sonuç olarak toplulukların yaşam alanları olarak nitelendirilen kentler, her çağda belli planlar çerçevesinde oluşan ve gelişen alanlar olmuştur. 20. yüzyılda ise planlamanın bilimsel bir yaklaşım olduğu öne sürülmüştür (Keleş,2016), (Ersoy,2016). Bu doğrultuda planlamaya çeşitli bakış açıları getiren, birbirlerinden etkilenen, önceki yaklaşıma tepki olarak doğan ya da önceki yaklaşımlara yeni değerler ekleyen kentsel planlama kuramları ortaya çıkmıştır (Yılmaz& Polat, 2011).

1.1 Klasik Planlama Yaklaşımı

20. yüzyılın başlarında ortaya çıkan klasik planlama yaklaşımı; kentlerin fiziksel gelişimini ve kentsel fonksiyonların yerleşimini yönlendiren, planlamayı teknik bir eylem olarak ifade eden, çoğunlukla düzen ve görsellik hedefleri üzerine kurulan, ön çalışma-plan-uygulama aşamalarından oluşan, nicel verilerle ilgilenen, gelecekte arazi kullanım kararlarını gösterecek planlama çalışmasıdır. 20-25 yıllık dönemler halinde yapılan planlama çalışmalarında önemli olan uygulanabilirliği değil planın hazırlanmasıdır (Keleş,2016). Bu yaklaşım toplumsal unsurları planlamadan ayrı tutmakta ve planlamayı yalnız mekânsal boyuta indirgemektedir Ersoy, (2016).

Bu planlama yaklaşımına ilişkin bazı eleştiriler ortaya çıkmıştır. Bunlar;

- Klasik planlama yaklaşımı durağan bir yaklaşımdır. Değişen ve dönüşen toplumsal ihtiyaçlara cevap verememektedir.
- Teknik bir belge olarak tanımlanan plan halka yönelik değildir.
- Plan çalışmasıyla yalnızca fiziksel sorunlara çözüm bularak kentin fiziksel boyutu yanında ekonomik ve sosyal boyutlarını göz ardı etmektedir. Bundan dolayı plan kararları tüm sorunlara çözüm üretememektedir.

- Üretilen plan kararları sabittir alternatif kararlar üretilmemektedir.
- Planın kentsel kullanım fonksiyonlarının arazide yerleştirilmesi dışındaki girdileriyle ilgilenmemektedir.
- Plancı yalnızca teknik elemandır şeklinde sıralanabilir.

Bu eleştiriler kapsamında bu planlama anlayışı hem planı yaptıran siyasal yapı ve yönetim hem plancı hem de plan kararlarından etkilenecek halk tarafından benimsenmeyen bir çalışmaya dönüşmektedir (Keleş,2016).

1.2 Geniş Kapsamlı Planlama Yaklaşımı

Geleneksel yaklaşımın, yetkileri tek elde toplayan merkeziyetçi yapıda olması, aynı zamanda kent gelişimini uzun vadeli plan kararlarıyla yönlendirebilme düşüncesinin ortaya çıkışı, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra bu yaklaşımın yerini büyük ölçüde geniş kapsamlı planlama yaklaşımına bırakmasına neden olmuştur. Bu yaklaşımın ana düşüncesi planlama esnasında verilen kararların gerçekçiliğine ve kamu yararına dayanmaktadır (<http://egemimarlik.org/95/8.pdf>; Şengül, 2016).

Geniş kapsamlılık olarak ifade edilmek istenen; planlama kararlarının uzun vadeli kamu politikalarıyla desteklenmesi, disiplinler arası ilişkilerin kamu yararı ön planda tutularak ele alınmasıdır (Keleş,2016). Ayrıca nesnel ve bütüncül bir tutuma sahip olup toplumun en geniş kesimlerini savunan kamu yararı benimsenmektedir (Ersoy,2012).

Planlamayı, yalnızca arazi kullanımını yönlendiren bir eylem olarak görmemesi ve bu kapsamda fiziksel unsurlara siyasi, ekonomik, toplumsal girdilerin eklenmesi noktasında (geleneksel) klasik planlama yaklaşımından ayrılmaktadır. Plana esas olan kenti, çevresindeki alan ile bir bütün halinde değerlendirmektedir. Alternatif planlara olanak sağlamaktadır.

Planlama sürecini plancının kamu yararını gözeten kişi olarak belirlendiği, toplumsal değerler ve fiziki mekan arasındaki ilişkinin bilimsel verilerle analizini ve çözüm önerilerini kapsayan teknik bir süreç olarak ifade eden kapsamlı planlama yaklaşımı; amaç ve hedeflerin tespiti, amaca yönelik alternatiflerin üretilmesi, sonuçlandırılması, kıyaslanması, ideal alternatifin seçilmesi, uygulama ve uygulamaya ilişkin değerlendirmeleri içeren basamaklardan oluşmaktadır (Ersoy, 2016; Şengül,2016).

Kapsamlı planlar içerikleri bakımından farklılaşsa da ulaşım, kamusal alanlar ve özel mülkiyet kapsamında değerlendirilecek hususlar yer almaktadır. Plan raporları yerleşim alanına ilişkin nüfus, yerleşmenin özellik ve potansiyelleri, amaç ve hedefleri içermektedir (Ersoy,2016).

Bu planlama yaklaşımına ilişkin bazı eleştiriler ortaya çıkmıştır. Bunlar;

- Kamu yararının sabit bir kalıp şeklinde düşünülmesi her koşul için uygun olmayacağından ve kısıtlayıcı bir yapı oluşturacağından eleştirilmiştir. Kısıtlayıcı yapının ise planlama sürecinde gerekli olan katılımın gerçekleştirilmesini engellemektedir.
- Planlamanın yöneleceği hedeflerin belirlenmesinin kentlerde yer alan çeşitlilik nedeniyle zorlaşması eleştirilmiştir.
- Planlama süreci boyunca gereken bilgilere basit bir şekilde ulaşılabileceği kabulüne dayanması oldukça eleştirilmektedir.
- Hızlı gelişmelerin yaşandığı bir dünyada uzun erimli olması tahmin yılı arttıkça planın başarısının azalacağı düşüncesini doğurmaktadır şeklinde özetlenebilir (Keleş,2016).
- Bir diğer eleştiri ise; Plancının planlama sürecinde yalnızca kamu yararını gözetmekle nitelendirilmesi ve siyasal süreçten ayrıştırılmasıdır.
- Sürekli değişen piyasa koşulları karşısında uzun vadeli plan kararlarının gerçekçi olmayacağı savunulmaktadır.
- Yukarıdan aşağı planlama yaklaşımının topluma özgü değerleri göz ardı edeceği ve kamu yararı ilkesinin toplumu oluşturan tüm kesimlere hitap edemeyeceğinden adil bir planlama uygulamasının gelişemeyeceği eleştirilmektedir (Şengül, 2016).

1.3.Çoğulcu ve Savunucu Planlama Yaklaşımı

1960'lı yıllarda toplumu oluşturan kesimlerin kent için ortak hedefler üzerinde ortak adımlar atamayacağını savunan ve planlamayı yalnızca teknik bir eylem, plancıyı teknisyen olarak gören planlama yaklaşımlarına karşı ortaya çıkmıştır.

Kapsamlı planlama anlayışındaki merkezi karar vericiler oluşturdukları baskı ile planlama sürecine katılımı zorlaştırmaktadır. Toplumu oluşturan farklı grupların istek ve

ihtiyaçları göz ardı edilmekte, bu gruplar her anlamda süreç dışında tutulmaktadır (Ersoy,2016).

Bu yaklaşımda plancı, kendi sesini yetkililere duyuramayacak güçsüz, savunmasız grupları temsil ederek çıkarlarını savunmaktadır. Böylece bu kesimleri planlama sürecine dahil etmektedir. Klasik yaklaşımda olduğu gibi halkı planlama sürecinden uzak tutan anlayış yerine halkın farkındalığının artırılarak her türlü planlama girdisinin tartışıldığı bir platformun oluşturulması gerektiği vurgulanmaktadır(Ersoy,2016).

Planlamayı tek bir kurumun üstlenmesi ve bu kurumun yaptığı tek planın farklı kesimlerden oluşan topluma dayatılması, bu planın yerel halktan ve değerlerden kopuk şekilde üretilmesi nedeniyle ihtiyaç ve istekleri karşılayamayacağı, uygulamada gerçeği yansıtamayacağı belirtilmiştir (Ersoy,2016).

Çoğulcu yaklaşıma göre birden fazla kurum ve plancıya planlama görevi verildiğinde tartışma ortamında planların daha gerçekçi olacağı, halkın alternatifler arasında bilgi sahibi olup seçim yapacağı, planlama sürecinin rekabet ortamında gelişeceği ve bu durumda yapılacak planların kalitesinin artacağı, siyasi yapıların da alternatifler arasından seçim yapabileceği öngörülmüştür.

Ancak bu yaklaşımda elinde fazla güç bulunduran kesimin planlamayı yönlendirerek kamu yararı boyutunu şüpheye düşürebilme ihtimali ve bundan dolayı halkın planlama sürecinden uzaklaşabileceği göz ardı edilmiştir (Keleş,2016).

Diğer bir deyişle, çoğulcu ve savunucu planlama yaklaşımında çok sayıda plan, toplumun farklı kesimleri için hazırlanıyor olsa da, güçsüz kesimlerin kendi sorunlarını dile getirememesi, güçlü kesimlerin bu sorunları kendi algıladıkları biçimiyle plana yansıtmaları merkezîyetçilik anlayışını ve elitizm sorununu beraberinde getirmektedir (<http://egemimarlik.org/95/8.pdf>).

Ayrıca bir yerleşme için birden fazla planlama örgütü tarafından birden fazla plan hazırlanması planlama sürecini oluşturan aşamaların kontrolünü zorlaştıracak, planlar arasında karmaşıklığa ve belirsizliğe, uygulama aşamasında bir takım sorunların ortaya çıkmasına neden olacaktır. Bu durum dikkate alındığında tek plan üzerinde planlama sürecine katılımın sağlanarak plan kararlarının yönlendirilmesi daha işlevsel olacaktır.

1.4. İletişimsel Akılcılık ve Katılımcı Planlama Yaklaşımı

Kapsamlı planlama, postmodernizm ve küreselleşmeyle birlikte liberal ekonomiye geçiş döneminde ulus devlet sınırlarının da kalkmasıyla dünyada yaşanan değişimler sonucu planlamayı etkileyen faktörlerde de değişimler yaşanmıştır. Ulus devletlerin yanında başka aktörlerin de karar verme sürecine eklenmesi ile birlikte iletişimsel akılcılık gündeme gelmiştir (Bal,2006).

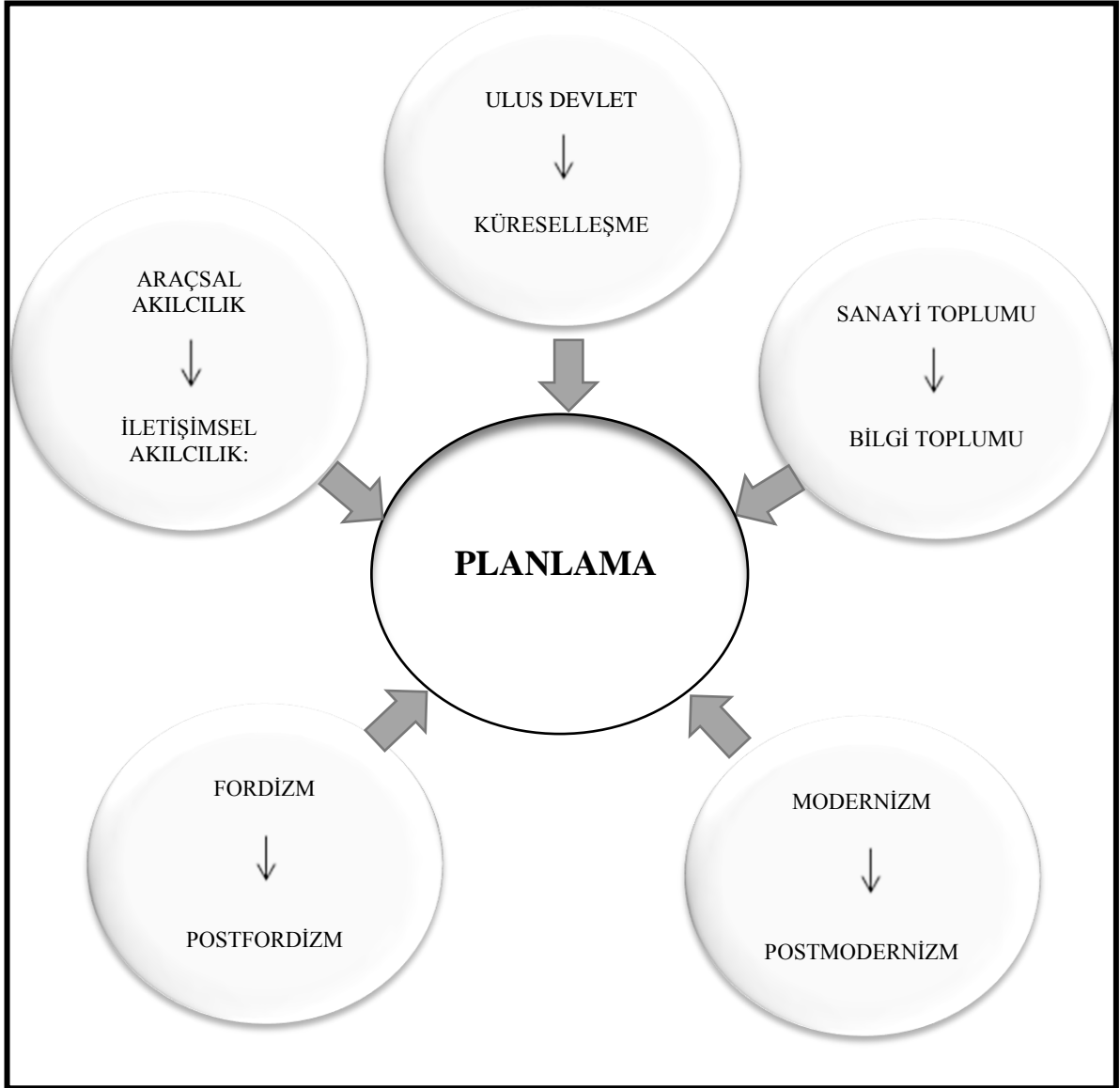
Bu yaklaşım planlama sürecine “katılımcılık” anlayışını getirmiştir. Sivil toplum merkezli, aşağıdan yukarıya örgütlenen iletişimsel aklı savunan bu anlayışa göre planlama yapılırken sabit kararlar ve çözüm önerileri sunulmaz. Her yerleşimin potansiyeli, sorunları ve öncelikleri farklıdır. Dolayısıyla çözüm önerileri de farklılaşacaktır. Bundan dolayı planlamanın sunulduğu farklı kesimler arasındaki iletişim ve yerel grupların görüşlerinin alınması planın uygulanabilirliğini artıracaktır (Gedikli,2012). Yani planlama sürecinin başarıyla tamamlanabilmesi ve uygulama aşamasına geçebilmesi için öznel değerlerinin farkında olan ve bunları birebir yaşayan yerel topluluğun sürece dahil edilmesi gerekmektedir. (Şengül, 2016).

Bir planın, iletişimsel akılcılık yaklaşımını barındırmasının koşulu; paydaşların eşit şartlarda fikir paylaşımı-sürece katılma olanağına sahip olması ve kararların uzlaşmayı sağlayarak elde edilmesidir. Bu yaklaşımda kişileri özel çıkarları yerine kamu yararı gözetilerek yerleşimin geneline ilişkin kararlar alınmaktadır. Plancının rolüne bakılacak olursa; plancı tek başına karar verici olmayıp karar verme sürecinde etkili olan aktörlerden birisidir. Bu süreçte plancı kendi teknik bilgilerini kullanarak aktörler arasında uzlaşma sağlamak ve onları bilgilendirmektedir (<http://egemimarlik.org/95/8.pdf>; Gedikli,2012).

Farklı kesimlerin bir araya gelmesiyle oluşan toplumsal çeşitliliğin ihtiyaçlarının karşılanması tek doğruya indirgenemez. Topluma ve mekana yansiyacak çözüm önerilerinin sunulması ve sağlıklı kararların verilmesinin ancak karşılıklı iletişimsel faaliyetlerin gerçekleştirilebildiği ortamlarda güven, anlayış ve hoşgörü, uzlaşma esaslarına dayanan bir yaklaşımla gerçekleştirilebileceği öne sürülmektedir. Ayrıca bu ortamlarda yaşanan tartışma ve bilgi alışverişleri çerçevesinde katılımı sağlayan toplumun algı ve değerlendirme seviyesini artıracak yaklaşım olarak belirlenmiştir (Gedikli,2016).

Katılımı sağlayan her bireyin/ örgütün eşit fırsatlara sahip olduğu, dürüst ve hesap verebilirliği olan platformda, toplumun çıkarları ve refahı düşünülerek ideal yaşam kalitesine ulaşma çabasında toplum için işbirliği ön planda tutulmaktadır (Ersoy,2016).

Bu bölümde anlatılan planlama kuramları doğrultusunda planlama anlayışını etkileyen faktörler aşağıdaki şemada gösterildiği şekilde gruplanabilir. Dünyada yaşanan değişim ve dönüşümler kapsamında ulus devlet sınırlarının kalkmasıyla küreselleşme, iletimşel akılcılığa dayanan katılım kavramının öne çıkması, sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş gibi faktörler planlamayı etkilemektedir.

Şekil 1.1. Planlama yaklaşımını etkileyen faktörler

Türkiye’de hakim olan planlama yaklaşımı; planların nicel tahminlere yönelik teknik belgeler olarak algılanması, bu belgelerin halka hitap etmekten çok yönetime hitap eder nitelikte olması, plan yapımının var olanın kabulü yada kabul edilmemesine dayanması, alternatif üretilmemesi, parsel denetiminin esas olması gibi noktalar esas alındığında klasik planlama yaklaşımına, diğer yandan üst ve alt ölçekli planların üretilmesi, plan yapılan kent ve çevresinin ele alınması, nicel veriler yanında nitel verileri kapsamaya başlayan planlama kademeleriyle geniş kapsamlı planlamaya yönelen ara bir konumda yer almaktadır. Bunun yanında ülkemizde yasal çerçevede katılım sağlanamasa da ilan-askı-itiraz süreci ve gerçekleştirilen bazı katılımcı uygulamalarla katılımcı planlama yaklaşımına yönelik küçük adımlar olarak kabul edilebilir.

2. TÜRKİYE’DE MEKANSAL PLANLAMA

Türkiye’de mekânsal planlamanın tarihi 1923 yılına kadar uzanmaktadır. Cumhuriyetin ilanı ile başlayan yenileşme hareketleri içinde yer alan planlama sistemi, 1923-1985 yılları arasında tüm yetkileri merkezi yönetimde toplanmış olan bir yapıya sahiptir. 1956’da yürürlüğe giren 6785 sayılı İmar Kanunu 1985 yılına kadar ülkedeki planlama çalışmalarına yön vermiş, plan kademeleri belirlenmiş ve plan onama yetkisi İmar ve İskan Bakanlığına verilmiştir (Kaynak, 2001). 1928 yılında kurulan Bayındırlık Bakanlığı ve 1958 yılında kurulan İmar ve İskan Bakanlığı’nın birleşmesiyle 1983 yılında Bayındırlık ve İskan Bakanlığı kurulmuştur. Yukarıdan aşağıya planlama yaklaşımının öne çıktığı bu dönemde yaptırılan tüm planlama çalışmaları plan değişiklikleri de dahil olmak üzere Bakanlık tarafından onaylanmaktadır. Ayrıca Bakanlık planı doğrudan onaylayabileceği gibi revize etme yetkisine de sahiptir. Bu koşullarda kendi planı ile ilgili söz sahibi olamayan yerel yönetimler planlama sürecine yalnızca uygulama aşamasında katılmaktadır. 1980 sonrası yaşanan siyasi dönüşümün yansıması sonucunda 1985 yılında yürürlüğe giren 3194 sayılı İmar Kanunu ile yeni bir dönem başlamıştır. Plan yapma ve onaylama yetkisi yerel yönetimlere devredilmiştir. Belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde belediye meclisi, bu sınırlar dışında kalan alanlar ise il özel idaresi tarafından onaylanmaktadır. 04.07.2011 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Kanun Hükmünde Kararname kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın kurulmasıyla ise doğrudan ve dolaylı gerçekleşen yetki değişiklikleri, yerele devredilen yetkilerin yeniden merkezi yönetime yaklaşmasına, yerel yönetimlerin sınırlandırılmasına neden olmuştur (Sönmez,2017).

2014 yılında 3194 sayılı İmar Kanununa ek olarak Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin amacı ise;

“Fiziki, doğal, tarihi ve kültürel değerleri korumak ve geliştirmek, koruma ve kullanma dengesini sağlamak, ülke, bölge ve şehir düzeyinde sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek, yaşam kalitesi yüksek, sağlıklı ve güvenli çevreler oluşturmak üzere hazırlanan, arazi kullanım ve yapılaşma kararları getiren mekânsal planların yapımına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek”

şeklinde ifade edilmiştir (Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2014: Madde 1). Ayrıca yönetmelik planlama kademeleri ve plan tanımları, hazırlanması ve yürürlüğe konması, gösterim ve mekânsal kullanım esasları, genel planlama ilkeleri, plan yapım sürecine

ilişkin esaslar, plan değişiklikleri, onaylanma, askı- itiraz ve kesinleşme gibi planlama sürecini oluşturan aşamalara ait bilgileri içermektedir.

2.1. Mekânsal Plan Kavramı ve Mekânsal Plan Türleri

Mekânsal plan kavramı; Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin 4. Maddesinin h bendinde "3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca hazırlanan, kapsadıkları alan ve amaçları açısından üst kademedен alt kademeye doğru sırasıyla; mekânsal strateji planı, çevre düzeni planı ve imar planı" olarak tanımlanmıştır.

"Mekânsal strateji planı: Ülke kalkınma politikaları ve bölgesel gelişme stratejilerini mekânsal düzeyde ilişkilendiren, bölge planlarının ekonomik ve sosyal potansiyel, hedef ve stratejileri ile ulaşım ilişkileri ve fiziksel eşiklerini de dikkate alarak değerlendiren, yer altı ve yer üstü kaynakların ekonomiye kazandırılmasına, doğal, tarihi ve kültürel değerlerin korunmasına ve geliştirilmesine, yerleşmeler, ulaşım sistemi ile kentsel, sosyal ve teknik altyapının yönlendirilmesine dair mekânsal stratejileri belirleyen, sektörlerle ilişkin mekânsal politika ve stratejiler arasında ilişkiyi kuran, 1/250.000, 1/500.000 veya daha üst ölçek haritalar üzerinde şematik ve grafik dil kullanılarak hazırlanan, ülke bütününde ve gerekli görülen bölgelerde yapılabilen, sektörel ve tematik paftalar ve raporu ile bütün olan plandır" (Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2014: Madde 4)

Yönetmelikte geçen Mekansal Strateji Planı tanımı ele alındığında, bu plan türü kapsadıkları alan, ölçek ve amaçları açısından tüm planları kapsayıcı nitelikte ve en üst kademede yer almaktadır. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 6. Maddesinde yer alan plan kademelerinde belirtilmemesi karmaşıklığa neden olmakla birlikte, bölge planları tanımı irdelendiğinde "sosyo-ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve alt yapıların dağılımını belirlemek üzere hazırlanması" ifadesinden mekânsal strateji planının bölge planını da içeren bir yapıya sahip olduğu anlaşılmaktadır (Sönmez,2017).

"Çevre düzeni planı: Varsa mekânsal strateji planlarının hedef ve strateji kararlarına uygun olarak orman, akarsu, göl ve tarım arazileri gibi temel coğrafi verilerin gösterildiği, kentsel ve kırsal yerleşim, gelişme alanları, sanayi, tarım, turizm, ulaşım, enerji gibi sektörlerle ilişkin genel arazi kullanım kararlarını belirleyen, yerleşme ve sektörler arasında ilişkiler ile koruma-kullanma dengesini sağlayan 1/50.000 veya 1/100.000 ölçekteki haritalar üzerinde ölçeğine uygun gösterim kullanılarak bölge, havza veya il düzeyinde hazırlanabilen, plan notları ve raporuyla bir bütün olarak yapılan plandır.

Nazım imar planı: Mevcut ise çevre düzeni planının genel ilke, hedef ve kararlarına uygun olarak, arazi parçalarının genel kullanım biçimlerini, başlıca bölge tiplerini, bölgelerin gelecekteki nüfus yoğunluklarını, çeşitli kentsel ve kırsal yerleşme alanlarının gelişme yön ve büyüklükleri ile ilkelerini, kentsel, sosyal ve teknik altyapı alanlarını, ulaşım sistemlerini göstermek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olmak üzere, varsa kadastral durumu işlenmiş olarak 1/5.000 ölçekte, büyükşehir belediyelerinde 1/5000 ile 1/25.000 arasındaki her

ölçekte, onaylı hâlihazır haritalar üzerine, plan notları ve ayrıntılı raporuyla bir bütün olarak hazırlanan plandır.

Uygulama imar planı: Nazım imar planı ilke ve esaslarına uygun olarak yörenin koşulları ve planlama alanının genel özellikleri, yapının kullanım amacı ve ihtiyacı, erişilebilirlik, sürdürülebilirlik ve çevreye etkisi dikkate alınarak; yapılaşmaya ilişkin yapı adaları, kullanımları, yapı nizamı, bina yüksekliği, taban alanı katsayısı, kat alanı kat sayısı veya emsal, yapı yaklaşma mesafesi, ön cephe hattı, ifraz hattı, kademe hattı, ada ayırım çizgisi, taşıt, yaya ve bisiklet yolları, ulaşım ilişkileri, parkları, meydanları, kentsel, sosyal ve teknik altyapı alanlarını, gerektiğinde; parsel büyüklükleri, parsel cephesi ve derinliği, arka cephe hattı, yol kotu ve bu kotun altındaki kat adedi, bağımsız bölüm sayısı gibi yapılaşma ve uygulamaya ilişkin kararları, uygulama için gerekli imar uygulama programlarına esas olacak uygulama etaplarını ve diğer bilgileri ayrıntıları ile gösteren ve varsa kadastral durumu işlenmiş olarak 1/1.000 ölçekte onaylı halihazır haritalar üzerinde, plan notları ve ayrıntılı raporuyla bir bütün olarak hazırlanan plandır.” (Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2014: Madde 4)

Yönetmelikte Mekansal plan kademeleri arasındaki ilişkilerle ilgili olarak;

“Mekânsal planlar, plan kademelenmesine uygun olarak hazırlanır. Her plan, planlar arası kademeli birliktelik ilkesi uyarınca yürürlükteki üst kademe planların kararlarına uygun olmak, raporu ile bütün oluşturmak ve bir alt kademede planı yönlendirmek zorundadır.

Arazi kullanım ve yapılaşmada sadece mekânsal strateji planları, çevre düzeni planları ve imar planları kararlarına uyulur.

Plan kademelenmesi uyarınca il bütününde yapılan çevre düzeni planları, yürürlükteki bölge veya havza düzeyindeki çevre düzeni planının genel kararlarına aykırı olmamak kaydıyla hazırlanır.

Mekânsal strateji planları ve çevre düzeni planları hazırlanırken kalkınma planı, bölge planları, bölgesel gelişme stratejileri ve diğer strateji belgeleri ile ortaya konulan hedefler dikkate alınır.” denilmektedir (Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2014: Madde 4)

Planlama kademelenmesinde yer almayan ancak yönetmelikte tanımlı mekânsal planlar ise;

“Bütünleşik kıyı alanları planı: Kıyıları, etkileşim alanı ile birlikte tüm sektörel faaliyet ve planları, sosyal ve ekonomik konuları da içerecek şekilde bütünleşik bir yaklaşımla ele alan; kıyı alanlarındaki fonksiyon ve faaliyetler ile kıyı alanlarına yönelik hedefler arasındaki uyumu sağlayan; sürdürülebilir gelişme ilkesi doğrultusunda kıyı ekosisteminin korunmasını ve doğal kaynakların kullanımını gözetken; ulaşım türleri ile ilgili kıyıda yapılması gerekli altyapı tesislerini içeren; koruma ve kullanma dengesini sağlayacak biçimde mekânsal hedef, strateji ve eylem önerilerini ve yönetim planını kapsayan, 1/25.000 veya 1/50.000 ölçekte şematik ve grafik planlama diline uygun, plan paftası ve planlama raporu ile bütün olarak stratejik planlama yaklaşımı çerçevesinde ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği içinde hazırlanan plan,

Koruma amaçlı imar planı: 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nda; bu Kanun uyarınca belirlenen sit alanlarında, alanın etkileşim-geçiş sahasını da göz önünde bulundurarak, kültür ve tabiat varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda korunması amacıyla arkeolojik, tarihi, doğal, mimarî, demografik, kültürel, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırmasına dayalı olarak; hali hazır haritalar üzerine, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve

ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri, koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağlıklaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımını, alt yapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarını, yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan, hedefler, araçlar, stratejiler ile plânlama kararları, tutumları, plân notları ve açıklama raporu ile bir bütün olan nazım ve uygulama imar plânlarının gerektirdiği ölçekteki plânlar olarak tanımlanmaktadır.

Ulaşım ana planı: Şehrin mekânsal, sosyal ve ekonomik özelliklerine göre ulaşım ihtiyacı ve talepleri ile sürdürülebilir gelişmeyi dikkate alarak; şehir ve yakın çevresinin ulaşım sistemini, ulaşım ağını, standart ve kapasiteleri ile ulaşımın türlere dağılımını, kara, deniz ve hava ulaşımı ve bu ulaşım türlerinin birbirleriyle entegrasyonu, bu türlere ait transfer noktalarını, depolama ve aktarma merkezlerini, ticari yük koridorlarını ve toplu taşıma güzergâhları ile gerektiğinde otopark, bisiklet ve yaya yolları, erişilebilirlik ve trafik konularında gereken ayrıntıları belirleyen, toplu taşımaya ağırlık veren ve öncelikli kılan, kısa ve uzun dönemde ulaşım türlerine ait sorunlara çözüm önerilerini ortaya koyan, gerektiğinde şehrin üst ve alt kademe planları ile eşgüdümlü olarak hazırlanabilen, plan paftası ve raporuyla bir bütün olan plan,

Uzun devreli gelişme planı: Milli parklar, tabiat parkları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar gibi korunan alanın sahip olduğu özellik ve nitelikleri göz önünde tutarak kaynak değerlerinin korunması, geliştirilmesi ve uzun dönemde sürdürülebilirliğinin sağlanması için teknik, sosyal, ekonomik, eylem ve yönetim modellerinin belirlendiği, ilişkilerin kurulduğu, bölgelemeye dayalı ekosistem yaklaşımı plan” (Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2014: Madde 4)

olarak tanımlanmaktadır.

Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği’nde ve plan kademelenmesinde yer almayan özel statülü alan ve bölgelere ilişkin planlar ise; özel kanunlarda yer alıp farklı kurumların yetkisine tabidir. Bunlar;

Kentsel Dönüşüm Planı, Kıyı ve Dolgu Alanı İmar Planı, Turizm Amaçlı Plan, Özel Çevre Koruma Planı, Organize Sanayi Bölgesi Planı, Endüstri Bölgesi Planı, Teknoloji Geliştirme Bölgesi Planı, Toplu Konut Planı, Özelleştirme İmar Planı , Boğaziçi İmar Planı, Korunan Alanlar’dır (Sönmez,2017).

Ayrıca İmar Planı Yapma Esaslarına İlişkin Yönetmelikteki plan niteliğine göre tanımlar şöyledir;

“Revizyon İmar Planı: İmar planlarının ihtiyaçları karşılamadığı durumlarda plan bütünü yada bir bölümünün yenilenmesiyle elde edilen planlardır. İlave İmar Planı: Yürürlükteki imar planları gelişme alanları açısından ihtiyaçları karşılayamayacak duruma geldiğinde planlama alanına bitişik ,plan kararlarına uyumlu şekilde hazırlanan planlardır. Mevzii İmar Planı: Yürürlükteki imar planı sınırı dışında, planla bağlantısı bulunmayan alanlar için, donatı ihtiyaçlarını kendi içinde karşılamayı amaçlayan planlardır” (Keleş,2016).

“Planlarda kademeli birliktelik yapısı, yönlendirme ve denetleme esaslıdır. Ana gelişme hatlarını ve stratejik kararları belirleyen üst kademeli planlar alt kademe planlarla ayrıntılandırılır. Üst ölçek ve alt ölçek planlar büyütülme ve küçültülmeyle

elde edilemez. Her alt ölçek plan üst ölçeğinden daha ayrıntılı kararlara sahip olup üst ölçekte verilen kararlara uyum içerisinde olmak durumundadır.”(Ersoy,2012).

2.2. Mekansal Planlama İlke ve Esasları

Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği’nde mekânsal strateji planı, çevre düzeni planı ve imar planları ile ilgili ayrı ayrı planlama ilke ve esasları belirtilmiştir. Bu başlık altında yönetmeliğin 7.maddesi’nde yer alan genel planlama ilke ve esasları incelenecektir. Mekansal planlar bu yönetmelikte belirtilen ilke ve esaslara, standartlara, gösterim tekniklerine uygun olmak zorundadır. Genel planlama ilke ve esasları aşağıdaki şekilde sıralanmıştır.

- a) Planlar, kamu yararı amacıyla yapılır.
- b) Planlar; pafta, gösterim, plan notları ve plan raporu ile bir bütündür.
- c) Planlar, kademesine ve ölçeğine göre ve yapılış amacının gerektirdiği ayrıntı düzeyinde kalmak koşuluyla alt kademedeki planları yönlendirir.
- ç) Üst kademe planlar, alt kademesindeki planlara mekânsal nitelikte hedef koyan, yol gösteren ve ilke belirleyen plandır.
- d) Mekânsal strateji planları, çevre düzeni planları ile nazım imar planları üzerinden ölçü alınarak uygulama yapılamaz.
- e) Planlar, diğer kademedeki planların büyütülmesi veya küçültülmesi yolu ile elde edilemez.
- f) Doğal, tarihi ve kültürel değerlerinin koruma ve kullanma dengesinin sağlanması esastır.
- g) Yapıların ve çevrenin kalitesinin artırılması için planlarda gerekli sağlıklılaştırma ile ilgili kararlara yer verilir.
- ğ) Planlarda afet, jeolojik ve doğal veriler esas alınır.
- h) Planlarda, varsa mevcut geleneksel dokunun korunması esastır.
- ı) Ülke ve bölge düzeyinde karar gerektiren büyük projelerin mekânsal strateji planı veya çevre düzeni planında değerlendirilmesi esastır.
- i) Planlama süreci; araştırmaların yapılması, sorunların ortaya konulması, veri ve bilgi toplama ile ilgili analiz aşaması; bilgilerin bir araya getirilmesi, birleştirilmesi ve sonuçların değerlendirilmesi ile ilgili sentez aşaması ve plan kararlarının oluşturulması aşamalarından oluşur.
- j) Planların hazırlanmasında plan türüne göre katılım sağlanmak üzere anket, kamuoyu yoklaması ve araştırması, toplantı, çalıştay, internet ortamında duyuru ve bilgilendirme gibi yöntemler kullanılarak kurum ve kuruluşlar ile ilgili tarafların görüşlerinin alınması esastır.
- k) Planların iptal edilmesi halinde, daha önce alınan kurum ve kuruluş görüşleri ile birlikte yapılan analiz ve sentez çalışmaları yeni plan hazırlanmasında bu Yönetmelik kapsamında yeniden değerlendirilir.

1) Planlar, çevresinde veya bitişğinde yer alan mevcut planlar ile uyumlu hazırlanır. Korunacak alanların çevresinde yapılan planlar ise bu alanların hassasiyeti dikkate alınarak hazırlanır.” (Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2014: Madde 7)

Yukarıdaki maddelerden de anlaşıldığı üzere planlama ilke ve esasları planın kamu yararını gözetme, plan-rapor ve plan notlarının bütünlüğü, kademeler arası ilişki (üst kademenin alt kademeyi yönlendirmesi), ölçek, koruma kullanma dengesinin gözetilmesi, plana altlık teşkil edecek doğal yapı verilerinin dikkate alınması, planlama sürecini oluşturacak araştırma-değerlendirme çalışmaları, plan sürecinde katılımın sağlanması, bütüncül planlar oluşturulmasına dayanmaktadır.

Ayrıca planların oluşturulmasında gözetilmesi gereken ilkeler şunlardır;

“Genellik ilkesi; kentin gelişimini ana hatlarıyla göstermesidir. Geniş kapsamlılık ilkesi; fiziksel yapının yanında sosyal ve toplumsal değerleri içerir. Uzun süreli olma ilkesi; kentin geleceğini yönlendiren planların belli dönemlere projekte edilmesidir. Zorunluluk ilkesi; plan-rapor ve plan notları bir bütündür ve herkes tarafından uyulması zorunludur. Nesnellik ilkesi; herkes için eşitlik ilkesinin korunmasıdır. Saydamlık ilkesi; imar planları alenidir. Herkesin planlar hakkında bilgi edinmeye hakkı vardır. Esneklik ilkesi; planlar kentin gereksinimlerine göre değiştirilebilir” (Keleş,2016).

2.3. 3194 Sayılı İmar Kanunu ve İlgili Yönetmelikleri Kapsamında Planlama Sürecini Oluşturan Aşamalar

Planlama sürecini oluşturan aşamalar 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili yönetmeliklerinde belirtilmiştir. Mekansal planlar için en kapsamlı yönetmelik Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'dir. Bu yönetmelik dışında özel statülü alanların planlama çalışmalarını düzenleyen yönetmelikler de bulunmaktadır. Bu bölümde imar planlarında planlama sürecini oluşturan aşamaların, yönetmelik ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nda belirtilen maddelerdeki yeri incelenecektir.

Planlama sürecinin ilk aşaması Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin 8. Maddesinde belirtilen araştırma ve analiz aşamasıdır. Bu aşama sağlıklı plan kararlarının verilebilmesi için planlama çalışmalarına altlık teşkil edecek veri ve görüşlerin ilgili kurum ve kuruluşlardan elde edilerek analiz ve etütlerle ön çalışma yapılmasından oluşmaktadır. Planlama alanının özellikleri ve ihtiyaçlarına göre bilimsel teknikler kullanılarak elde edilen nüfus analizi, projeksiyon, yapı ve doku analizi gibi çalışmalara ek olarak sosyal, ekonomik, tarihi ve sektörel araştırmalar da araştırma raporunda yer almaktadır.

Araştırma raporuna ilave olarak 22. Madde'de “Planların hazırlanması sürecinde yerleşilebilir alanların belirlenmesi amacıyla, kurum ve kuruluşlardan alana ilişkin

toplanan doğal ve fiziki bilgilerin, alana özgü yapılan etütler ile diğer tüm veriler birlikte değerlendirilmek suretiyle, gerek duyulan ölçeklerde halihazır haritalar üzerinde üst üste çakıştırılması ile eşik analizi hazırlanması” gerektiği belirtilmektedir (Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2014: Madde 22). “Eşik analizi; topografik, jeolojik-jeoteknik, hidrojeolojik yapı özellikleri ile arazi kullanımı, tarım ve orman alanları, içme suyu havzaları, sit ve diğer koruma alanları, hassas alanlar, kıyı, altyapı, doğal ve fiziki veriler ile afet tehlikeleri analizleriyle” elde edilmekte olup plana ilişkin kararlarının oluşturulmasında altlık teşkil ettiğinden bu analizin yapılması zorunlu kılınmıştır.

21. Madde’ye göre araştırma, etütler ve hazırlanan eşik analizi çakıştırılarak, varsa kadastral durumun işlendiği güncel ve onaylı halihazır haritalar üzerine çizilmesiyle plan aşamasına geçilmektedir.

21 ve 23 Maddeler ‘de;

“Nazım imar planında karar düzeyi ve içerikleri bakımından, uygulama imar planındaki detay kararlar alınmaması esas olup, uygulamaya dönük kararlar uygulama imar planlarında belirlenir. Nazım imar planı ve uygulama imar planları eş zamanlı hazırlanabilir. Nazım plan kesinleşmeden uygulama imar planı onaylanamaz. Ancak onama yetkisi aynı kurumdaysa imar planları eş zamanda onaylanabilir.” (Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2014: Madde 21,23)

ifadesine yer verilmektedir.

11. Madde’de “İmar planlarının yapımı ve değişikliklerinde planlanan alanın veya bölgenin şartları ile gelecekteki gereksinimleri göz önünde tutularak kentsel, sosyal ve teknik altyapı alanlarında bu Yönetmeliğin EK-2 Tablosunda belirtilen asgari standartlara ve alan büyüklüklerine uyulur.” denilmektedir (Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2014: Madde 11). Nüfus kriterine göre ihtiyaçları karşılayacak standart kullanım alanları (kişi/m²) belirlenmiştir. Planlar hazırlanırken nüfusa göre kullanım standartlarına uyup uymadığı kontrol edilmeli, eksik donatı varsa tamamlanmalıdır.

10.Madde’de ise her mekânsal planın Bakanlıkça belirlenmiş bu yönetmeliğin EK-1 inde yer alan, kendine ait çizim ve gösterim tekniklerinin bulunduğu belirtilmiştir. Plan çalışmalarında yönetmeliğin ekinde bulunan gösterimlerin (tarama, sembol ve sınırlar) kullanılması gerekmektedir. Böylece tüm planlar standart bir gösterime sahip olmaktadır.

Mekansal planlarla birlikte plan raporu da hazırlanmaktadır. 9.Madde’de belirtildiği üzere

“Plan raporunda, planın türü, ölçeği, kapsamı ve özelliğine göre; vizyon, amaç, hedefler ve stratejiler belirlenerek, koruma-kullanma esasları, alan kullanım kararları, yoğunluk ve yapılaşmaya ilişkin konularda planlama esasları ve uygulama ilkeleri, eylem planları, açık ve yeşil alan sistemi, ulaşım, erişilebilirlik ve mekânın etkin kullanılması, gerektiğinde koruma, sağlıklılaştırma ve yenileme program, alan ve projelerinin etaplama esasları, alan kullanım dağılımı tablosu gibi hususlarda bilgi verilmektedir.” (Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2014: Madde 9)

Plan çalışmaları içerisinde plan-plan raporu ve plan notlarının bir bütün olarak değerlendirilmesi gerektiği ifadesi yukarıda belirtildiği (7. Madde), tüm mekânsal plan tanımlarında da yer almaktadır.

3194 sayılı İmar Kanununun 8. Maddesi'nde

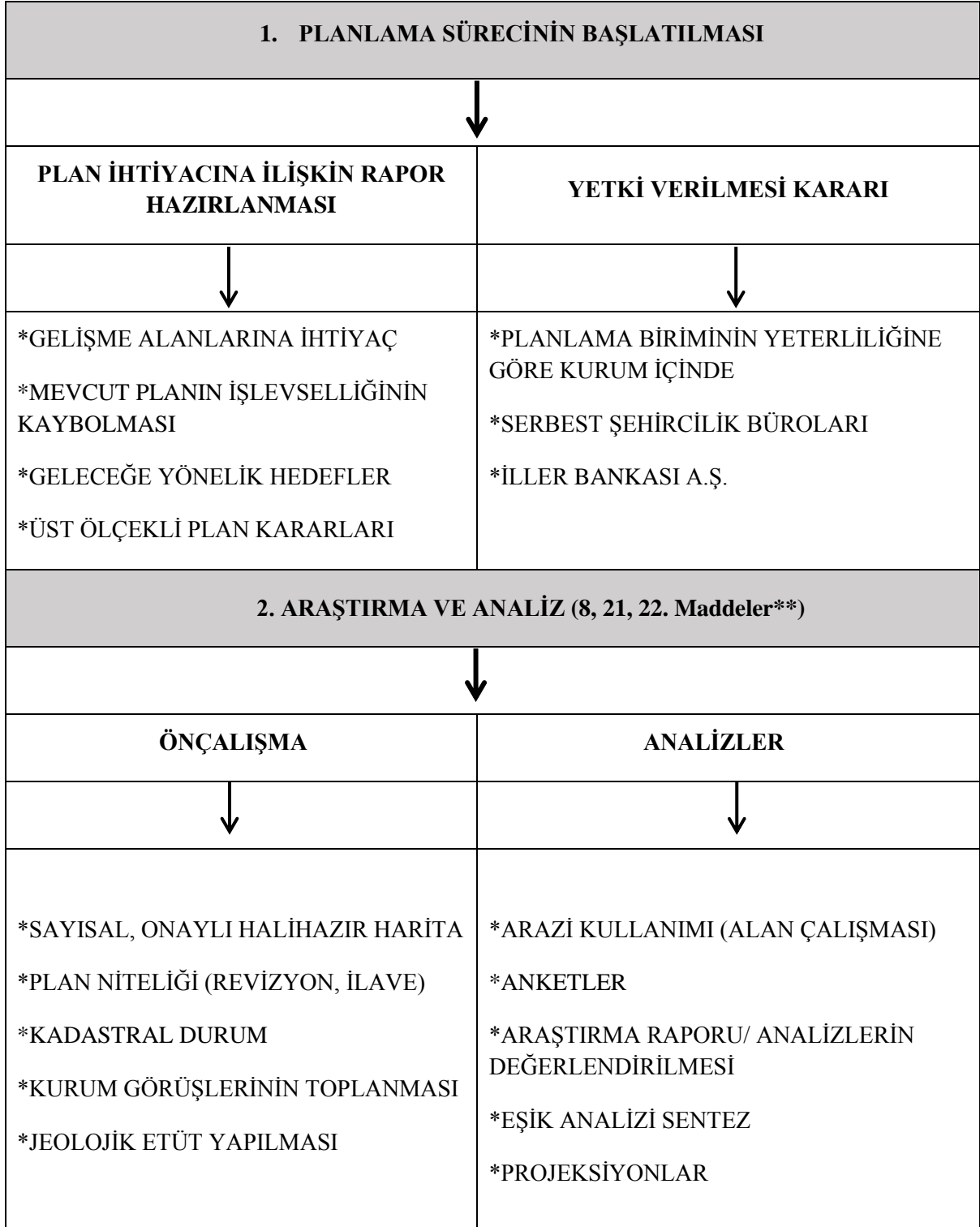
“Belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde kalan alanların nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır. Belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe girer. Bu planlar onay tarihinden itibaren belediye başkanlığınca tespit edilen ilan yerlerinde ve ilgili idarelerin internet sayfalarında bir ay süreyle eş zamanlı olarak ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. Belediye başkanlığınca belediye meclisine gönderilen itirazlar ve planları belediye meclisi onbeş gün içinde inceleyerek kesin karara bağlar. Belediye ve mücavir alan dışında kalan yerlerde yapılacak planlar valilik veya ilgilisince yapılır veya yaptırılır. Valilikçe uygun görüldüğü takdirde onaylanarak yürürlüğe girer. Onay tarihinden itibaren valilikçe tespit edilen ilan yerinde ve ilgili idarelerin internet sayfalarında bir ay süreyle eş zamanlı olarak ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. İtirazlar valiliğe yapılır, valilik itirazları ve planları on beş gün içerisinde inceleyerek kesin karara bağlar. Onaylanmış planlarda yapılacak değişiklikler de yukarıdaki usullere tabidir. Kesinleşen imar planlarının bir kopyası, Bakanlığa gönderilir.” (İmar Kanunu,1985:Madde 8)

ifadesiyle imar planlarının mecliste onaylanması ve bir aylık askı süresinde gelen itirazların değerlendirilip karara bağlanması, değişikliklerin de onaylandığında askıya çıkarılması gerektiği vurgulamaktadır.

Plan değişikliklerine ilişkin madde ise; Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliğinin 26. Maddesidir:

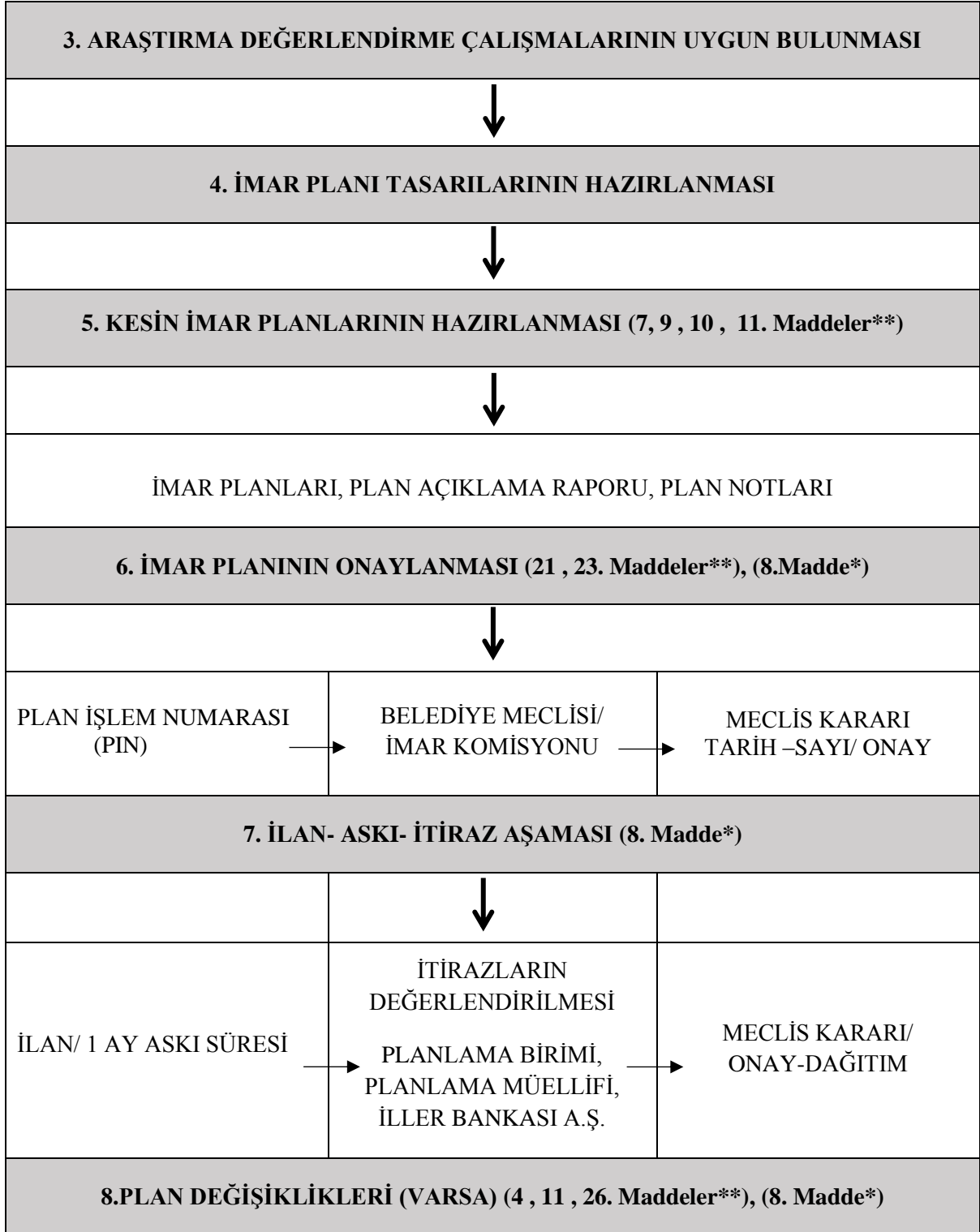
“İmar planı değişikliği; plan ana kararlarını, sürekliliğini, bütünlüğünü, sosyal ve teknik altyapı dengesini bozmayacak nitelikte, kamu yararı amaçlı, teknik ve nesnel gerekçelere dayanılarak yapılmaktadır.” 4. Madde'de “değişiklik gerekçesi ve yapılan gereklilik analizlerini ayrıntılı açıklayan plan raporu hazırlanması zorunlu tutulmaktadır.” (Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2014: Madde 4, 9)

Aşağıdaki şekilde imar planı sürecinin başlangıcından bitimine kadar olan aşamalar İmar kanunu ve mekânsal planlar yapım yönetmeliği çerçevesinde, yukarıda belirtilen maddeler ile bu maddelere ilişkin planlama aşamaları ilişkilendirilmiştir.

Şekil 2.1. Planlama aşamaları

Kaynak: Sönmez, 2017'den yararlanılmıştır.

*3194 sayılı İmar Kanunu

**Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği

Şekil 2.1 Planlama aşamaları (devam) (Sönmez, 2017'den yararlanılmıştır.)

3. KATILIMCI PLANLAMA VE YEREL HALKIN PLANLAMAYA KATILIMI

2. bölümü oluşturan planlama yaklaşımları içerisinde de anlatıldığı gibi, dünyada değişen ve dönüşen dinamiklere göre planlama anlayışları da farklı eğilimlerde bulunmuştur. Planın, yalnızca arazi kullanımında kentsel fonksiyonların dağılımını gösteren teknik bir belge olarak kabul edildiği ve fiziki durumu ön plana çıkaran yaklaşımların hakim olduğu dönemler yerini; küresel sistemin gelişmesi, ulus devlet sınırlarının yok olması, tüm dünyada ekonomide yaşanan değişimler, yerelin ve sosyal boyutun önem kazanması gibi faktörler nedeniyle artık katılım kavramını ele alan, planlamayı bir süreç olarak düşünen, bu sürece toplum merkezli aktörlerin dahil edildiği, fiziki önceliklerin değişerek şeffaflık, hesap verebilirlik, yerele özgü değerlerin söz konusu edildiği, işbirliği ve iletişimsel akılcılığa dayanan yaklaşımlara bırakmıştır.

3.1. Katılım Kavramı ve Katılımcı Planlama

1960'lı yıllarda tüm dünyada gündeme gelen katılım kavramı en genel anlamıyla; belli aktörlerin, belirli bir hedefe ulaşılmasını sağlayacak aşamalardan oluşan sürece iştirakidir. TDK' da katılım; “Bir topluluğa girmek, iştirak etmek, ortak olmak, benimsemek” olarak tanımlanmaktadır (<http://www.tdk.gov.tr>). Literatürde karşımıza çıkan diğer tanımlardan birkaçı ise şöyledir:

“Aktörlerin resmi ve resmi olmayan mekanizmalarla direk olarak karar verme sürecine dahil olmasıdır (Burke,1979 Aktaran: Kulözü, 2011). Toplumsal aktörlerin yaşamlarını etkileyen gelişim girişimleri, kararları ve kaynakları üzerinde etki ve kontrolü paylaştıkları bir süreçtir” (Cooke vd.,2001 Aktaran: Kulözü, 2011). “Katılım aynı zamanda, katılanların görüşlerini paylaştığı, duygudaşlık yaptığı, sorunların öğrenildiği ve teknik ya da toplumsal çözüm yollarının üretildiği bir eğitim sürecidir.”(Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2017).

Katılım; fikirlerin oluşması, ortaya atılması ve uygulanması sürecinde bu süreçten etkileneceklerin aktif şekilde var olmasıdır. İletişim ve demokrasi temelli bir platform gerektirdiği düşünüldüğünde katılım, demokrasiyi tabana yayma çabasıdır. Tüm dünyada siyasal ve yönetsel alanlarda etkinleşen katılım kavramı birçok disiplinde olduğu gibi planlama konusunda da aktif hale gelmiştir. Küreselleşmeyle birlikte tüm dünyada yaşanan

değişimler birey, toplum ilişkisini ve örgütlenmeleri demokrasi ve söz sahipliği üzerinden katılım kavramına yönlendirmektedir. Planlamada katılım, kişilerin yaşadıkları çevre için geliştirilecek strateji ve verilecek kararlara ilişkin tutumları ile planlamaya girdi sağlayacak tüm unsurların bir araya geldiği platform olarak tanımlanmaktadır. İletişim, ortak hareket etme çabası ve sorumluluk paylaşımı planlama sürecinde katılım esaslarındandır (Hanedan,2000).

Temelinde demokrasi ve iletişimsel akılcılığa dayanan katılımcı planlama, kent sahiplerinin planlama eyleminin her aşamasında söz sahibi olduğu (süreç odaklı) bir yaklaşımı ifade ederken planlama sürecinde katılımın önemini, planın verimliliği ve toplum tarafından benimsenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu noktada katılım, planlamayı daha iyi ve işlevsel boyutlara taşıyacak bir araç olarak tanımlanırken diğer yandan planlama sürecinde ulaşılması hedeflenen bir amaç konumundadır.

Planlama, insanı merkeze koyan bir yapı olarak düşünüldüğünde katılım sağlanmadan yürütülen bir planlama süreci farklı kesimleri bünyesinde barındıran topluma hitap etmemektedir. Tüm aktör ve kesimlerin planlamaya katkı sağlayacak görüş ve eylemler bütününe dahil olarak katılımı sağlaması planlamayı daha sağlıklı bir konuma ulaştıracaktır (Hanedan,2000).

İlhan Tekeli (2009) ve Arnstein'in (aktaran Kulözü,2011) katılım düzeyleri ile ilgili çalışmalarından aşağıda bahsedilmiştir.

Tekeli'nin çalışmasında planlamaya katılımın düzeyleri farklı olarak sınıflandırılmıştır. Düzey sınıfı arttıkça katılım boyutu artmaktadır. Birinci düzey: planın halka benimsetilmesi; planda kamu yararının önemsendiği ve teknik açıdan doğru kararlar verildiği durumda planın yalnızca halka etkin bir şekilde anlatılarak benimsenmesi; halktan plan için gelebilecek itirazları aza indirecek, kamu yararı kavramı kişisel çıkarlara yönelik düşünceleri sınırlandıracak ve böylece plan uygulama aşamasında izlenecek yolu kolaylaştıracaktır. Ancak süreç değil sonuç odaklıdır ve bu düzeyde aktörler karar verme yetkisine sahip olmayıp planın yeniden düzenlenmesi mümkün değildir. İkinci düzey: Katılım yoluyla planının bilgilendirilmesi; plancı rasyonel yaklaşımını sürdürürken yerel halkla doğrudan ilişki kurulması ve halkın isteklerini aktarmasına dayanmaktadır. Halk bilgi kaynağı olarak düşünülürken ve planın benimsenmesine olanak sağlamaktadır. İki farklı düzeyde de tek yönlü bilgi akışından dolayı katılımı tam olarak bahsedilemez. Birincide

halkın bilgilendirilmesi, ikincisinde halkın bilgisinin aktarılması söz konusudur. Üçüncü düzey: Halkın plan kararlarına katılması; diğer düzeylerden farklı olarak siyasal boyut planlamaya katılmakta ve teknik kriterlerin irdelenmesi değil katılım ön plana çıkmaktadır. Katılımı sağlayan tarafların ve plancının sahip oldukları farklı bilgi kapasitesi göz önünde bulundurularak karşılıklı bilgi paylaşımıyla başarılı bir plan üreteceği düşünülmektedir. Ayrıca farklı grupların eşit şekilde savunulması beklenmektedir. dördüncü düzey: Gerçekçiliğin gerçekleştirilmesi; üçüncü düzeydeki uzlaşma yeterli değildir, şimdiye kadar katılıma sonradan eklenen halk, burada katılım platformunun temelini oluşturmaktadır ve sonradan eklenen plancıdır. beşinci düzey: bölüşmek yerine üretime katılmaktır; çıkarlar doğrultusunda paylaşma amaçlı katılım yerine bir araya gelerek üretme temelli bir platformdur (Tekeli, 2009).

Arnstein 'ın ise katılımı sekiz basamaklı bir merdiven olarak ifade ettiği katılım boyutları şöyledir: aşağıdan yukarı çıktıkça bir üstteki boyutun eklenmesiyle katılım boyutu artmaktadır. Bu merdiven aşağıdan yukarıya; yönlendirme, terapi, bilgilendirme, istişare, uzlaştırma, ortaklık, yetki devri ve yurttaş katılımı basamaklarından oluşmaktadır. Yurttaş kontrolü, yetki devri, ortaklık basamaklarını yurttaş gücü, yatıştırma, istişare, bilgilendirme basamaklarını göstermelik katılım, manipülasyon ve terapi basamaklarını katılımın olmaması olarak 3 gruba ayırmıştır. Katılımın olmadığı grupta gerçek anlamda katılımın sağlanmaması, güçlü kesimin diğerlerini bilgilendirmesi ve yönlendirmesidir. Gerçek katılım sağlanmadığından bu iki basamak iletişimsel akılcılık yerine sonuç odaklı araçsal akılcılığa kaymaktadır. İkinci grupta katılım platformundan dışlanan kesim güçlü tarafın müsaade ettiği ölçüde katılabilir ve dinleyebilir. Bu ortam yine güçlü kesime bağlı olduğundan katılımın tam olarak sağlandığı söylenemez, bu noktada katılım göstermelik katılımıdır. Katılımı oluşturan taraflar arasında eşitlik bulunmamaktadır. Katılım merdiveninin üst basamaklarında yer alan üçüncü grupta bireylerin katılım ortamındaki yeri ve kararlar üzerinde fikir belirtme olanakları artmaktadır. Bu ortamda bireyler ve güç sahipleri arasında pazarlık, müzakere, uzlaşma gibi imkana sahiptirler. Katılım burada süreç odaklı iletişimsel akılcılığın temeli durumunda olup sağlıklı kararlar alınmasına olanak sağlamaktadır (Kulözü, 2011; Tekeli,2009).

Aşağıdaki şemada; İlhan Tekeli'nin planlamaya katılım için belirlenen 5 düzeyi ve Arnstein' in katılım kavramına ilişkin yaptığı 8 basamaktan oluşan katılım merdiveni çalışmalarında birbiriyle örtüşen hususlar gösterilmiştir. Her iki çalışmada da aşağıdan

yukarı katılım düzeyleri artmaktadır. Planın halka benimsetilmesi, katılım yoluyla plancının bilgilendirilmesi maddeleri ile yönlendirme, terapi ve bilgilendirme, istişare, yatırma basamakları sonuca ulaşma kaygısını taşıyan araçsal rasyonalitenin hakim olduğu, katılımın yer almadığı hususlarında örtüşmektedir. Üçüncü düzeyden itibaren ise halkın plan kararlarına katılması, gerçekçiliğin gerçekleştirilmesi, bölüşmek yerine üretme heyecanına katılma maddeleri ile Arnstein'in 6,7 ve 8. basamaktaki ortaklık, yetki devri, yurttaş kontrolü kavramları iletişimsel rasyonalitenin hakim olduğu platformda katılım sürecinin gerçekleştirilmesi, uzlaşma, pazarlık gücü, müzakere amaçlı gerçek katılım ortamı oluşması konusunda örtüşmektedir.

Şekil 3.1. Katılım ve planlama düzeyleri (Kulözü,2011)

3.2. Katılımcı Planlama Yaklaşımında Yerel Halkın Rolü

Katılımcı planlama kapsamında, planlama sürecinin daha demokratik ve sağlıklı işleyebilmesi için sürece plandan etkilenecek tüm paydaşların katıldığı bir platform oluşturulmaktadır ve bu bu paydaşlardan belki de en önemlisi yerel halktır.

Planlamada halk katılımı; insanların yaşamlarını sürdürdükleri fiziki mekanın gelişmesini yönlendirici, ihtiyaçlarını ortaya koyan ve çözüm bulan, sosyal ve ekonomik etkileri bulunan planlar üzerinde söz hakkına sahip olmaları olarak tanımlanmaktadır (Akkoyunlu,1990).

Demokrasi bilincini temel alan toplumlarda halkın yaşanabilir mekanlar oluşturulmasını sağlayacak katılımcı davranışı, yöneticiler ve aynı zamanda diğer aktörler tarafından teşvik edilmelidir. Katılım sayesinde toplumsal fiziki sorunlar bir uzlaşma ortamında incelenerek çözüm bulma çabaları üretilir, plan yaptıran yönetimin planlılarının değişken ve geçici arzuları değil, o alanda yaşamlarını sürdürecektir halkın istek ve ihtiyaçlarına göre çözüm önerileri getirilir. Halk her aşamada planlama sürecine doğrudan katılabildiği gibi plan uygulamasının da denetimini yapabilir. Toplumsal çıkarlar yerine kişisel çıkarların korunduğu ve buna yönelik kararlar getirildiği konusunda şüpheye düşüldüğünde kamu yararı boyutunu sorgulayabilir bu bağlamda yanlış kararların alınmasına engel olabilir. Katılım aşamasında örgütlenen halk katılımının kalitesini etkileyebilir. Katılımın kalitesi arttığında doğrudan plan kararlarının ve uygulamanın sağlıklı işlenmesi için adım atılmaktadır (Akdemir,2009).

Planlama sürecinde gerçek anlamda katılım, toplumu oluşturan farklı kesimlere ait sorumluluk bilinciyle gerçekleştirilebilecektir. Çıkarlarından çok toplum için eşitlik, adalet, dürüstlük ilkelerini kollayan, yaşadıkları kent ile ilgili fikri olan ve herhangi bir itiraz ya da talep olmadan da kent için gerekli eylemlerin tespiti ve müdahalesine katkıda bulunan katılımcı profili, planlamada aktif katılımın sağlanması ve sağlıklı plan kararlarının alınması hususunda büyük rol oynayacaktır (Tekeli 2009).

Planlamada yerel halkın katılımının sağlanması; yaşamlarını sürdürdükleri alanın sahiplerinin planlama sürecinin her aşamasına dahil olarak ve uygulamayı denetleyen birim olması ve yerleşimle ilgili kararlara katkı sağlama açısından önemlidir. Araştırma aşamasında halkın beklenti ve ihtiyaçlarının tespiti, plan üretilirken halka ait fikirlerin planlama çalışmalarını yönlendirmesi, uygulamada halkın yapılanları denetlemesi,

planlama çalışmalarının beklenti ve ihtiyaçları karşılayıp karşılamadığı, planlama çalışmalarını takiben yeni sorunların ve isteklerin tespiti de katılımı sağlanacaktır. Dolayısıyla planlama sürecinin ve sonuçlarının sağlıklı bir şekilde elde edilmesi noktasında katılım ve yerel halkın katılımı önemli bir yere sahiptir (Akdemir, 2009).

Planlama sürecinin ilk aşaması olan hazırlık ve ön çalışma sürecinde halk katılımı sağlanarak yerele özgü bilgilerin toplanması, bu bilgiler ışığında yörenin sorun ve olanaklarının, özgün değerlerinin belirlenmesi, hizmetlerin gereksinimler ve istekler doğrultusunda yönlendirilmesi plan hazırlama aşaması için altlık oluşturulması sağlanacaktır.

Yerel halkın plan kararlarına müdahale edebileceği, yönlendirebileceği, bilgi paylaşımında bulunabileceği ortam ise planlama sürecinin ikinci aşaması olan plan hazırlamadır. Bu aşamada halk tarafından planının ortaya koyduğu kamu yararı, gerekli ahlaki ve teknik düzenlemeler dikkate alınarak yapılan müdahaleler planın bugünü ve geleceği açısından sağlıklı kararlar alınmasına imkan verecektir.

Halkın katılımıyla plan hazırlanması her zaman olumlu şekilde sonuçlanmamaktadır. planlama sürecinin başarıyla tamamlanması için hazırlık aşamasında halkın katılımı yeterli olamamaktadır. Değerlendirme aşamasında yönetim, planıcı ve diğer katılım aktörleri yanında söz hakkına sahip olan, sürece katılan, karar veren halk süreç tamamlandığında da plan kararlarının uygulanmasını takip ederek denetimini sağlamalıdır. Hedefin gerçekleşme durumu, yaşanan sorunlar, sonraki çalışmalarda alınacak tedbirler katılımı sağlayan halk ile etkin şekilde irdelenebilecektir. Katılımı, planlama sürecinin son bulmasıyla biten bir olgu olarak görmeyip sonrasında da yanlış uygulamalar yapıldığında söz hakkı olduğu unutulmamalıdır (Akdemir,2009). Bu noktada yerel halkın katılımı, yaşamını sürdürdüğü kentin planı için taleplerde bulunmasının yanı sıra yapılan planı denetleyici özelliğindedir.

3.3. Türkiye’de Katılımcı Planlama ve Planlama Sürecine Halk Katılımı

Türkiye’de planlama ve katılım ile ilgili çalışmalara bakıldığında, ilk olumlu adım 1930 yılında çıkan Belediye Kanunu’nda halkın yöneticisini seçme hakkına sahip olması ve belediye meclisinde bulunmasıyla atılmıştır. Bu adımdan sonra yerel düzeyde halkın katılımı için belediye meclislerinden başka alternatif uygulama geliştirilememiştir. Yukarıdan aşağı planlama anlayışının hakim olduğu dönemlerde kent ile ilgili tüm

uygulamalar devlet eliyle gerçekleştirilmiş, demokrasi temelli katılım yaklaşımı gecikmiş, halk planlama sürecine katılmadığı gibi yaşadığı çevre ile ilgili söz hakkı verilmemiş, bilgilendirilmemiştir (Akdemir,2009).

1930'dan itibaren 1580 sayılı Belediye Kanunu, Umumi Hıfzısıhha Kanunu (1930), Yapı ve Yollar Kanunu (1933), Belediyeler İstimlak Kanunu (1934), Belediyeler Bankası'nın kurulması (1933), Belediyeler İmar Heyeti Kuruluş Kanunu (1935), İller Bankası Genel Müdürlüğü'nün kurulması (1945) Cumhuriyet döneminden 1980 lere kadar ülkede kent yönetimi ve planlama yaklaşımının belirlendiği çalışmalardandır ve bu dönemde belli büyüklükteki kentlere plan yapılması zorunluluğu getirilmiştir. Bu dönemde de plan yapım ve kontrolü merkezi yönetime dayanmaktadır topluma katılım sağlanması için imkan verilmemiştir. 1956'da 6785 sayılı İmar Kanunu yürürlüğe girmiştir. Ancak bu kanunla yapılan planlar klasik planlama kuramının etkisi altında estetik kaygıları ve fiziki durumu ön planda tutmuştur. Tüm yetkiler yine merkezi yönetimde olduğundan katılım söz konusu olamamıştır. 1960'lı yıllarda kalkınma planlarıyla planlı dönem başlamıştır. Bu planlarda katılımdan söz edilse de uygulamada başarıya ulaşamamıştır.1985'te yürürlüğe giren 3194 sayılı İmar Kanunu ile planlama süreci yapım ve onama yetkisi yerel yönetimlere verilmiştir (Hanedan,2000).

1936 yılında bir yönetmelik kapsamında planlama sürecinin araştırma aşamasında çeşitli meslek gruplarından ve kurumlardan seçilen temsilcilerin bir araya gelmesiyle planlanacak alan hakkında bilgi sahibi olmak üzere imar komisyonu oluşturularak katılımın sağlandığı bir platform oluşturulmuştur (Akdemir,2009). Ancak 3194 sayılı İmar Kanununda bu gibi çalışmalar olmamakla birlikte plan yürütme ve onama yetkilerinin yerel yönetimlere verilmesi merkezi yönetimden tabana yaklaşma, yerelleşme gibi görünse de katılım açısından bakıldığında başarılı olduğu pek söylenemez.

Ülkemizde katılım kavramının gündeme gelmesi; dünyadaki değişime ayak uydurma çabası yanında bazı mevcut etmenlerin katılımcı anlayışa doğru itici güç oluşturmasıyla gerçekleşmiştir. Bu etmenler; yalnız teknik eleman vasfı yüklenen plancıların yaptığı, teknik belge olmaktan uzağa gidemeyen planların plan sahibi kentten ve halktan kopuk yapılması, bu planların kentlerin gelişimini yeterince yönlendirememesi ve bu doğrultuda planlamaya katılımın eklenmesi ile toplum değer ve isteklerinin plana yansıtılmasının keşfedilmesidir. Ancak bu keşiflerin sonucu planlama konusunda pratiğe pek yansımamıştır (Tekeli, 2009).

1996'da AB üyelik çalışmaları kapsamında İstanbul'da düzenlenen Habitat II kongresi, Ulusal Eylem Planı ve Yerel Gündem 21 projesinde katılıma değinilmesi az da olsa katılım kavramı hakkında farkındalık oluşturmuştur (Ataöv,2007).

Ülkemizde katılımcı planlama anlayışı, iletişimsel rasyonalitede temel alınan katılım kavramının kapsamlı planlama anlayışının temelini oluşturan araçsal akılcılığa eklemlendirilmesidir. Bu doğrultuda katılım, genel olarak halk dışındaki aktörlerin katıldığı, kapsamlı planlama anlayışının hakimiyetine ilave bir uygulama olarak görülmektedir (Kulözü,2011).

Katılım düzeyinde uygulamaya geçilememesinin nedenleri;

Planlama sürecinde katılıma yer verilmemesinin en büyük nedeni yasal boşluklardır. Halkın katılım sağlaması için yasal bir zorunluluk bulunmamaktadır.

Planlı alanların yanında plansız gelişmelerin yaşanmasının ortaya çıkardığı tutarsızlık nedeniyle de katılım talebi engellenmektedir. Kenti yönetenler katılımın sağlanması için talepte bulunmamaktadırlar. Özellikle politik konular dikkate alındığında çıkar ilişkilerinin zarar görebileceği, karşı grupların düzenlenmiş kararların aksini talep etme ihtimaliyle bu kesimlerin katılım ve bilgilendirmeye sürece dahil edilmesine sıcak bakılmamaktadır. Yani Türkiye'de planlama çalışmalarına katılım bilincinin gelişmemesi merkeziyetçi yönetim ve halkın söz sahibi olmasının engelleyen, halkı planlama sürecinin dışında bırakan anlayışa dayanmaktadır (Akdemir, 2009).

Kenti yönetenlerin zaman zaman çıkarları doğrultusunda halkın gerçekleştirdiği izinsiz yapılaşmalara göz yumması, herhangi bir yaptırım uygulamaması, af çıkarması halkın gereksinimlerini bu şekilde karşılamasına ve bundan dolayı katılıma ihtiyaç duymamasına neden olmaktadır. Bu yaklaşım plancı ve uygulayanlara güveni kırmıştır. Ayrıca katılımı örgütleyen kurumun toplumdaki saygınlığı inandırıcılığını kaybetmesi, mevzuatta katılıma yeterince yer verilmemesi, zorunlu kılınmaması, katılım sürecinin zaman kaybı olarak görülmesi, iletişim eksikliği-hoşgörüsüzlük-kişisel yapı katılımı zorlaştıran etmenlerdir (Tekeli, 2009).

Katılım kavramı genel olarak olumlu anlam taşıyor olsa da ülkemizde planlamaya katılım olumsuz bir yapıya dönüşmektedir. Bunun nedeni planlama kararlarından çıkarları zarar gören kesimlerin katılım platformunu oluşturacak aktörleri etkilemek üzere hareket

etmesi, katılım sürecinin temelinde yatan eşitlik adalet değerlerine aykırı davranışlarda bulunmalarıdır (Keleş,2016).

Ayrıca planlama sürecinin uzun olması ve katılımın bu süreyi daha da uzatacağından bu aşamanın vakit kaybı olarak düşünülmesi, bu süre zarfında planın etkisini yitireceği anlayışı nedeniyle yetkililer tarafından katılım dikkate alınmamaktadır. Bunun yanı sıra toplumda katılım düzeyi halkın sosyo ekonomik durumuna bağlı yön değiştirmektedir. Toplumda hakim olan eğitim düzeyi, meslek grubu ve ekonomik yapı, yerleşime bağlılık sahip olunan sosyal çevre katılım düzeyini etkileyen faktörlerdir (Hanedan,2000).

Günümüzde yürürlükteki 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili yönetmelikleri incelendiğinde yerel halk ve katılımı sağlayan diğer aktörleri katılıma zorlayıcı ya da plan yapıcılar tarafından katılımcı platform oluşturulmasını zorunlu kılan hükümler bulunmamakla birlikte planların onaylandıktan sonra 1 ay süreyle askıya çıkarılarak halka duyurulması, halktan gelen taleplerin toplanması ve halkın meclislerde yalnızca izleyici olarak bulunması katılımın çok küçük bir parçası sayılabilir. Yani katılım mevzuatımızda gereken ve aranan bir planlama aşaması değildir. Bu durumda plana yalnız kişisel çıkarları zarar gören kesimler müdahale etmeye çalışmaktadır. Halka askıdan sonra verilen itiraz hakkı ise gerçekçi değildir. Planlama çalışmaları sürecinde gerçekleştirilemeyen halk katılımı, askı itiraz aşamasında yapılan itirazlar ancak parçacı ve plan bütünü zedeleyecek müdahalelere neden olmaktadır.

Belediyede askıya çıkan plan hakkında halkın tamamına duyurulduğu, tüm halkın bilgi sahibi olduğu meçhuldür. Plan hakkında bilgisi olan vatandaşlar askıdaki plan kararlarını inceleyip gerekli gördükleri alanlar için itiraz etmektedir. Bilgi sahibi olmayan ve plandan habersiz olan kesim ise haklarını savunamamakta ve plan kararından ancak parselasyon aşamasında, plan ile ilgili işlemler bittikten sonra haberdar olmaktadır. Bu durumda mağduriyet söz konusu olabilmektedir (kazanılmış hak, mülkiyetlerden eşit pay alma vs.).

İmar kanununda askıya çıkan planlara yönelik yazılı olarak bildirilen itirazların değerlendirilmesiyle katılımın sağlanmasına ek olarak, yapılan itirazların kabul edilmemesi durumunda itiraz süresi içerisinde planlara dava açılması öngörülmektedir. Ancak plandan uygulama aşamasında haberi olan vatandaşlar her an dava açabilmektedir. Bu da kargaşaya neden olabilmektedir (Aydoğan,2017).

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununda Koruma Amaçlı İmar Planı ;

“ bu Kanun uyarınca belirlenen sit alanlarında, alanın etkileşim-geçiş sahasını da göz önünde bulundurarak, kültür ve tabiat varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda korunması amacıyla arkeolojik, tarihi, doğal, mimarî, demografik, kültürel, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırmasına dayalı olarak; hali hazır haritalar üzerine, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri, koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağlıklaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımını, alt yapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarını, yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan, hedefler, araçlar, stratejiler ile plânlama kararları, tutumları, plân notları ve açıklama raporu ile bir bütün olan nazım ve uygulama imar plânlarının gerektirdiği ölçekteki plânlar”(Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 1983: Madde 3)

olarak tanımlanmakta ve planlama sürecinde katılımcı yaklaşıma yer verilmektedir.

Ayrıca Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmeliğinin Plan Hazırlama Esasları bölümünün 6. Maddesinde;

“Plan hazırlama süreci içerisinde idarelerce plan yapılacak alanda ilgili meslek odaları, sivil toplum kuruluşları, üniversitelerin ilgili bölümleri, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren işyeri sahipleri ve etkilenen hemşerilerin katılımı ile plan kararlarının oluşturulmasından önce sorunlar, olanaklar, vizyon, hedefler, araçlar, stratejilerin oluşturulması üzerine ve taslak planın oluşturulmasından sonra taslak planın görüşülerek koruma bölge kuruluna sunulacak son şeklini alması için asgari iki toplantı düzenlenir.

Bu toplantıların halka duyurusu idarece köyler ve belde belediyelerinde mahalli anonslar ve ilan panoları ile, büyükşehir olmayan belediyelerde mahalli anonslar, ilan panoları ve yerel yazılı yayın kuruluşları aracılığıyla, büyükşehir belediyelerinde ise koruma alanında mahalli anonslar, ilan panoları, yerel yazılı ve görsel medya kuruluşları aracılığıyla yapılır. Ayrıca bu toplantılar ilgili meslek odalarına, üniversitelerin ilgili bölümlerine ve sivil toplum kuruluşlarına idarece toplantılardan onbeş gün önce toplantılara ait dokümanlar ve gündem yazılı olarak da bildirilir. Bu toplantılarda dile getirilen görüşler toplantıya katılan ilgili kurum, kuruluş ve kişilerce ayrıca yazılı olarak idarelere sunulur. Bu görüşlerin belirtildiği tutanaklar koruma bölge kuruluna sunulmak üzere koruma bölge kurulu müdürlüğüne iletilir. Müdürlük bu tutanakları arşivleyip, saklamakla sorumludur.” (Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmeliği,2005:Madde 6)

ifadesi yer almaktadır.

3194 sayılı İmar Kanunda yukarıda belirtildiği gibi katılımı ile ilgili zorlayıcı, yönlendirici bir madde bulunmamaktadır. Bu noktada 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme

Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmeliği katılım konusunda İmar Kanunu'nun önüne geçmektedir.

Katılımın askı- itiraz aşaması dışında sağlandığı planlama çalışmalarından örnekler vermek gerekirse;

İslahiye (Gaziantep) İmar Planı;

1996-1997 yıllarında yapılan İslahiye İmar Planı çalışmalarında halk katılımı önemsenmiş bu doğrultuda halkın beklenti ve ihtiyaçlarını tespit ederek bu tespitlerin plan çalışmalarını yönlendirmesini amaçlayan toplantılar düzenlenmiştir. Bu toplantılara planlama çalışmalarını yürüten grup, meslek odaları, kamu kurumları, sivil toplum örgütleri ve halkın katılımı sağlanmıştır. Bu süreçte katılımın gerekliliği konusunda tüm katılımcılara bilgilendirme yapılmıştır. Planlama çalışmaları bitiminde askı itiraz sayısında önemli bir azalma olduğu görülmüştür. Bu kapsamda bu iki imar planı katılımcı planlama yaklaşımına dayanarak yapılan planlama çalışmalarına örnek teşkil etmektedir (Akdemir, 2009).

İller Bankası tarafından yürütülen planlama çalışmalarında katılım platformu oluşturulmuş bazı çalışmalar ile ilgili plan kontrolörlerinden elde edilen bilgiler şöyledir;

Gezin (Elazığ) Koruma Amaçlı İmar Planı (2011) kapsamında belediye yetkilileri, kamu kurumlarından temsilciler, İller Bankası ve yerel halkın katılımıyla bir toplantı düzenlenmiştir. Bu toplantıda yerel halkın ve temsilcilerin beklenti ve ihtiyaçlarının istişare edilmesi yanında özellikle yerel halkın gözlem, tecrübe ve düşünceleri dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda yerleşim için verilen bazı kurum görüşlerinin güncel ve doğru bilgileri içermediği tespit edilerek planlama çalışmalarına esas teşkil edecek bu görüşlerin yenilenmesi talep edilmiş ve ilgili kurumlardan yeniden görüş istenmiştir. Ayrıca plan onama sınırının kapsayacağı alan ile ilgili konular gündeme gelmiştir. Toplantıda beyan edilen konular ve yenilenen görüşler kapsamında plan kararlarında değişikliklere gidilmiş yerel halkın katılımıyla plan gelişimini yönlendiren, katılımcıların beklenti ve isteklerini istişare eden, plan bütününe etkileyecek kararların verildiği bir planlama süreci gerçekleşmiştir.

Göre (Nevşehir) Koruma Amaçlı İmar Planı ve Kırıkhan (Hatay) İmar Planı çalışmaları kapsamında tasarı plan aşamasında Belediyesinin duyurusuyla yerel halkın

katılım sağladığı bir toplantılar düzenlenmiştir. Bu toplantılarda parsel bazında görüş alışverişine yer verilmeyip plan bütününe etkileyecek kararlar görüşülmüştür.

Soma (Manisa) Koruma Amaçlı İmar Planı çalışmaları kapsamında 2006 ve 2007 yıllarında belediye yetkilileri, çeşitli meslek gruplarından ve kamu kurumlarından temsilciler, İller Bankası ve yerel halkın katılımıyla iki adet toplantı düzenlenmiştir. Toplantılar plan kararlarını yönlendirici nitelikte olmuştur.

Kemaliye (Erzincan) Koruma Amaçlı İmar Planı çalışmaları kapsamında katılım yerel halkın katılımıyla iki toplantı gerçekleştirilmiştir. 1/5000 ölçekli nazım imar planı açıklama raporunda ise sağlanan katılımı ilgili şu bilgilere yer verilmiştir: “Kemaliye Koruma Amaçlı İmar Planı’nın oluşturulma aşamasında, yerel halkın planlama sürecine katılımını esas alan “katılımcı planlama” anlayışı temel strateji olarak benimsenmiştir. Bu amaçla, Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi, ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik”in 6. maddesinin f bendi uyarınca yapılması gereken “halk katılımı” toplantılarının ilki 26.05.2008, ikincisi ise 05.05.2009 tarihinde Kemaliye Belediyesi’nde gerçekleştirilmiştir. Söz konusu toplantılar, hem halkın planlama sürecinden haberdar edilmesi sayesinde koruma ve planlama bilincinin yükseltilmesine, hem de yerel taleplerin doğrudan muhataplarınca dile getirilmesine zemin hazırlamıştır. Bu toplantıların sonuçları, yerinde yapılan arazi çalışmalarının yanı sıra analitik etütler ve ilgili kurum görüş verileriyle birlikte planın temel girdisini oluşturmuştur.

Adalar Koruma Amaçlı İmar Planı çalışmalarında 1/5000 plan İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanarak yürürlüğe girdikten sonra 1/1000 ölçekli uygulama imar planı Adalar Belediyesi tarafından hazırlattırılmıştır. Ancak planlar hakkında ulaşılabilen verilerin kısıtlı olması, plan yapım sürecinde etkin bir katılım ortamının sağlanamaması gibi gerekçelerle 1/1000 ölçekli imar planı askıya çıkmadan önce sivil toplum kuruluşları ve yerel halkın katılımıyla gerçekleştirilecek, paydaşların plan hakkında bilgilenmesini ve görüş alışverişini sağlayacak katılım platformunun oluşturulması talebi Adalar Kent Konseyi Mimarlık ve Şehircilik Çalışma Grubu, Adada yer alan sivil toplum kuruluşlarının dilekçe vermesi ve medyada çıkan haberler doğrultusunda Belediyesine iletilmiştir. Ayrıca koruma amaçlı imar planları ile ilgili değerlendirme raporu yayınlanmıştır. Bu raporda plan yaklaşımı ve kararlarına ilişkin tespitler/öneriler, planlama sürecinde katılımcı politikanın önemine değinen uyarılar yer almaktadır (Adalar Kent Konseyi,2017).

Sivil toplum kuruluşları, akademisyen, siyasetçiler, meslek odaları gibi toplumu oluşturan kesimlerin temsilcileriyle yerel halkın katılımının sağlandığı iki toplantı düzenlenmiştir. Çalışma grubu toplantılarda istişare edilen konular, sorunlar, tespitler ve çözüm önerilerini içeren ikinci bir rapor yayınlamıştır. Planlama süreci bu çalışmalar doğrultusunda devam etmektedir.

Bu bölümde anlatıldığı üzere; Türkiye’de imar planlama sürecinde katılım; genel olarak katılımın çok küçük bir parçası sayılabilecek ilan-askı-itiraz aşamasında planla ilgili yapılan itirazlara dayanmaktadır. Askı-itiraz aşaması dışında ise planlara katılımın planlama sürecinde yerel yönetimin duyurduğu ve izin verdiği ölçüde gerçekleştiği ve toplum bilincine dayandığı görülmektedir. İmar planlarında yasal olarak zorunluluk haline getirilmeyen katılım düzeyinin koruma amaçlı imar planlarında yapılması zorunlu tutulan toplantılarla arttığı görülmektedir. Ancak 17 Ağustos 2011 tarih ve 648 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kanunu’nun 17. Maddesinden koruma amaçlı imar planlarında halk katılımı toplantıları yapma zorunluluğu kalkmış olup ilgili idare (Bakanlık veya Koruma Bölge Kurulu) talep ettiği takdirde yapılır hale gelmiştir.

4. İLLER BANKASI VE MEKANSAL PLANLAMA

Yerel yönetimlerle ilgili faaliyetleri yürüten İller Bankası'nı kısaca anlatmak gerekirse; Kurtuluş savaşı sonrası kalkınma çalışmaları kapsamında imar ve inşaa ile ilgili işlerle görevlendirilen Banka, belediyelerin faaliyetlerini finanse etmek üzere 1933 yılında 2301 sayılı Kanunla Belediyeler Bankası olarak kurulmuştur. Değişen ihtiyaçlar doğrultusunda Mahalli İdareler İmar Bankası'na dönüştürülmesi tasarısı hazırlanmıştır. Kurumun adı İller Bankası olarak değiştirilmiştir. İl Özel İdaresi, belediye ve köyleri içine alarak 1945 yılında 4759 sayılı Kanunla Belediyeler Bankası'nın görevlerini üstlenerek İller Bankası Genel Müdürlüğü resmen kurulmuştur. 2011 yılında çıkan 6107 sayılı Kanunla İller Bankası A.Ş. ismini almıştır. İller Bankası A.Ş. özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özel bütçeli anonim şirketi statüsünde bir kalkınma ve yatırım bankasına dönüşmüştür.

Banka'nın amacı, yerel yönetimlerin altyapı, üstyapı gibi her türlü teknik gereksinimlerini karşılamak, verdikleri hizmetlere yönelik projeler geliştirmek, yapılan proje ve hizmetlere ilişkin denetim ve danışmanlık sağlamak, finansman ihtiyaçlarını karşılamak, bütçelerine aktarılacak olan kaynak aktarımına aracılık etmek gibi yatırım ve kalkınma Bankacılığı uygulamalarını yapmaktadır. Misyonu; yerel yönetimlerin her türlü kentsel gereksinimlerinin giderilmesine yönelik uluslararası normlarda projeler geliştirmek, kredi temin etmek, danışmanlık ve teknik destek vererek sürdürülebilir şehirleşmeye destek ve yardımcı olmaktır. Vizyonu ise; modern ve sürdürülebilir şehirlerin geliştirilmesine liderlik eden uluslararası alanda kalitesi kanıtlanmış bir yatırım ve kalkınma Bankası olmaktır.

Banka'da şehirleşme faaliyetleri kapsamında her tür ve ölçekteki planlar, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'ne göre, kademeli birliktelik ilkesi gereğince yürürlükteki üst ölçekli plana uyumlu şekilde yaptırılmakta, denetlenmekte ve danışmanlık hizmeti verilmektedir. Ayrıca sektörel planlar, koruma amaçlı imar planları, kırsal alan planları, ulaşım ana planları ve kentsel tasarım-peyzaj projeleri gibi diğer planlama işleri de yapılmakta, yaptırılmakta, denetlenmekte ve danışmanlık hizmeti verilmektedir (İLBANK ,2017).

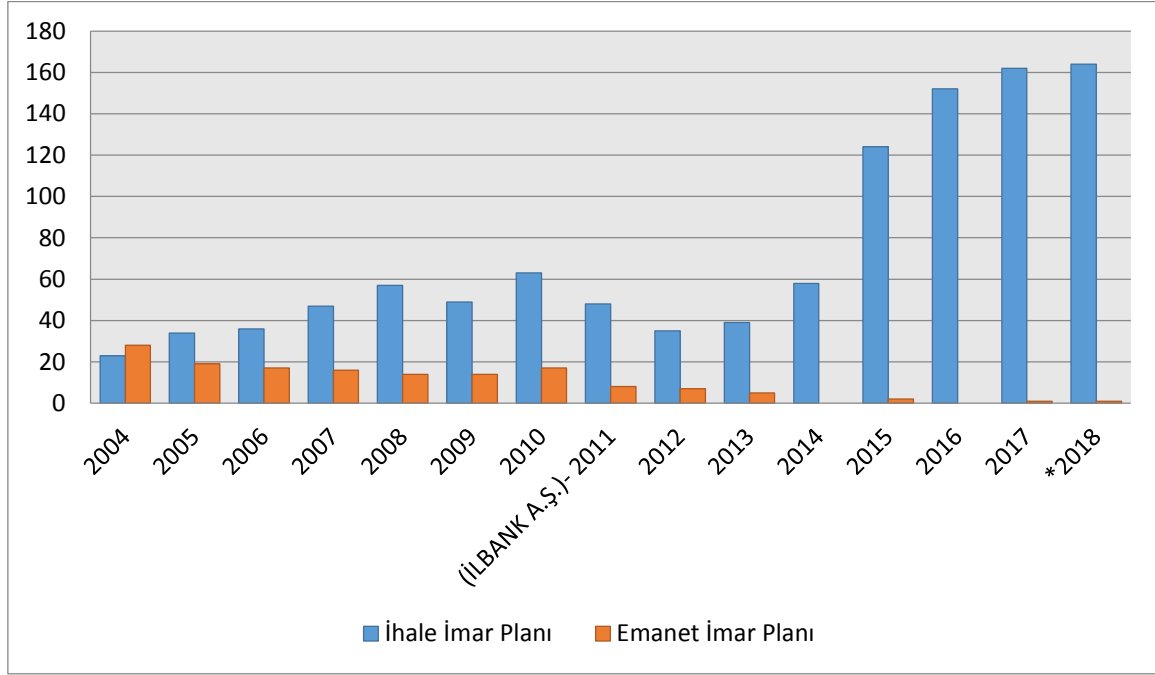
4.1. İller Bankası'nın Mekansal Planlamadaki Rolü

Ülkemizde planlama çalışmalarının gelişimine bakıldığında İller Bankası A.Ş.'nin büyük rolü bulunmaktadır. 6107 sayılı İller Bankası A.Ş. Hakkında Kanununun 13. Maddesinin 3. Fıkrasında belirtildiği üzere “nüfusu 200.000’in altında olan belediyelerin harita, imar planı, içme suyu, atık su, katı atık, kent bilgi sistemi ve benzeri kentsel altyapı projelerinin finansmanı ile nüfusu 25.000’in altında olan belediyelerin anılan projelerinin ayrıca yapımının finansmanında hibe olarak” kaynak sağlamaktadır (İller Bankası A.Ş. Hakkında Kanun, 2011: Madde 13). Yerel yönetimlerin plan yaptırılmasına yönelik ihtiyaçları doğrultusunda Banka’ya yetki vermesiyle imar planlarını yerel yönetimler adına yapan ya da yaptıran bir kurumdur. Halihazır harita alımı/ üretiminden, planlama sürecinin her aşamasında yapılan çalışmalara teknik prensipler doğrultusunda yaklaşmış ve bu çalışmaları finanse etmiştir. Kanunlarla belediyelere plan yapma-yaptırtma zorunluluğu getirilmesi ve belediyelerdeki teknik eleman ve finansman yetersizlikleri ayrıca İller Bankası eliyle işlerin yürütülmesi ve denetlenmesi nedeniyle yerel yönetimler planlama çalışmalarını yaptırmak için İller Bankası’na yönelmiştir.

“Bankada 1949-1985 yılları arasındaki dönemde planlama çalışmalarında “Şehir ve Kasabaların İmar Planlarının Düzenlenmesine Ait Teknik Şartlaşma” ve “İmar ve Yol İstikamet Planlarının Tanzim Tarzları ile Teknik Şartlaşma ve Bu İşleri Yapacaklarda Aranacak Ehliyete Dair Yönetmelik” esas alınmıştır. 1950’li yıllardan sonra hızlanan kentleşme ve bazı büyük kent merkezlerinin beklenenin üzerinde büyümesi karşısında yeni plan yaklaşımlarına gereksinim duyulmuş ve Banka bunları belirleyebilmek amacıyla “kent bütünü plan yarışmaları” yolunu denemiştir. 1960-1970 dönemi İller Bankası için yarışmalar dönemi olmuştur. 1964-1973 yılları arasında toplam 9 adet kent bütünü imar planı (Adana, Erzurum, Trabzon, Sivas, Zonguldak, Gaziantep, İzmit, Karabük-Safranbolu) yarışma yolu ile elde edilmiştir.” (İmar İşleri El Kitabı, 2002).

02.11.1985 tarih ve 18916 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin 13. Maddesinde belirtildiği üzere imar planı ihalelerinde İller Bankası tarafından hazırlanan tip sözleşme ve teknik şartlaşma esaslarına uyulmuştur. 1985 yılından itibaren hazırlanan planlar 3194 sayılı İmar Kanunu ve Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği esas alınarak, şehircilik ilkeleri ve teknik şartlaşmalar doğrultusunda incelenmektedir. Bu noktada Banka hem plan yaptıran hem de teknik denetimi yapan kurum konumundadır. Kuruluşundan itibaren Banka’da imar

planları emanet ve ihale yoluyla yapılmıştır. Günümüzde ise yeni emanet iş yapılmamaktadır. Bankanın şirkete dönüşmesinden önce ve sonraki yıllarda yürütülen imar planı sayıları aşağıdaki şekilde verilmiştir. Grafik oluşturulurken; Banka'da yürütülmüş/yürütülmekte olan planlama çalışmaları sayısının değerlendirilmesi hedeflenmiş İller Bankası'nın şirket olduğu tarihten (2011) önceki ve sonraki 7 yıl esas alınmıştır.

Şekil 4.1. İller Bankası'nın yürüttüğü imar planı sayıları

Şekildeki grafiğe bakıldığında 2011 yılından önceki 7 yılda İhale yoluyla elde edilen imar planı sayısı 309, sonraki yıllarda ihale yoluyla elde edilen imar planı sayısı 734'tür. (*2018 yılı için Ocak ayında erişilen veriler kullanılmıştır). Toplam yapılan iş sayısı 1240'tır. İmar planı sayısı ortalamaları incelendiğinde grafikte öncesi 7 yıl ihale yoluyla elde edilen plan sayısı ortalaması 44, sonrası 7 yıl için 105'tir. Emanet yoluyla elde edilen imar planı sayısı 125 ve 16'dır. Belirlenen zaman aralıklarında elde edilme yöntemine göre planların %88'i ihale yoluyla, %12' si emanet yoluyla yapılmıştır. Plan sayıları ve yüzdeler incelendiğinde son 7 yılda ihale yoluyla elde edilen imar planlarının arttığı, emanet yoluyla plan yapımının sona erdiği görülmektedir. 2018'de devam etmekte olduğu görülen emanet yoluyla elde edilen imar planı ise planlama sürecinde ortaya çıkan aksaklıklar nedeniyle 2007 yılından bu yana devam etmektedir.

Banka'nın finanse ettiği işler dışında, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve İller Bankası A.Ş. arasında 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun kapsamında yapılacak çalışmalara ilişkin işbirliği protokolüyle oluşturulan fon, GAP protokolüyle finanse edilen işler yer almaktadır. İlave ve revizyon imar planları ile koruma amaçlı imar planları, turizm planları, yönetim planları yapılmaktadır.

4.2. İller Bankası'nda İmar Planı Süreci

1985 yılında yürürlüğe giren Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin 13. Maddesinde planlama çalışmalarında İller Bankası tarafından hazırlanan tip sözleşme ve teknik şartlaşma esaslarına uyulacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda İller Bankası tarafından yürütülecek planlama çalışmaları için sözleşmesi ekinde yer alan 3194 sayılı İmar kanunu ve ilgili yönetmelikleri kapsamında imar planlarının düzenlenmesiyle ilgili teknik şartlaşma ve özel şartname esas alınarak hazırlanmak zorundadır. Teknik şartlaşmalar teorik olarak İmar Kanununun getirdiği tanımlar ve kavramlar yanında imar planının düzenlenmesi ve amacı, araştırma çalışmaları, sentez, plan kararları, genel planlama esaslarını, plan çizim ve takdim biçimlerine ilişkin bilgileri içermektedir. Özel şartnamede ise işin yapılması için belirlenen süre, imar planları ve teknik evrakların hazırlanması ve Bankaya teslim edilmesi, bu işlerin karşılığında işin grubuna göre yükleniciye yapılacak ödeme miktarları, teslim formatları belirlenmiştir. İller Bankasında planlama süreci, planlama grubu E ve F grubu olan işlerde;

- Araştırma değerlendirme çalışmalarının uygun bulunması,

-1/5000 ölçekli nazım imar planı ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planı tasarılarının hazırlanıp uygun bulunması,

-Kesin planların uygun bulunması,

-Onama işleminden sonra orijinal ve polyesterlerin Bankaya teslim edilmesi,

-Kesin planların belediyesi veya ilgili idarece onaylanmasından sonra kesinleşme sürecinin tamamlanmasına yönelik askıya çıkarılan planlara askı süresi içinde yapılan itirazların Bankaca uygun bulunanların bir defaya mahsus yüklenici tarafından yapılması aşamalarından oluşmaktadır. Diğer planlama gruplarındaki fark 1/5000 ölçekli nazım imar planının uygun bulunduktan sonra 1/1000 ölçekli uygulama imar planının yapım aşamasına

geçilmesidir. Bankada yürütülen imar planı çalışmalarını oluşturan aşamalar aşağıda numaralanmış ve Şekil 4.2’de ilişkilendirilmiştir.

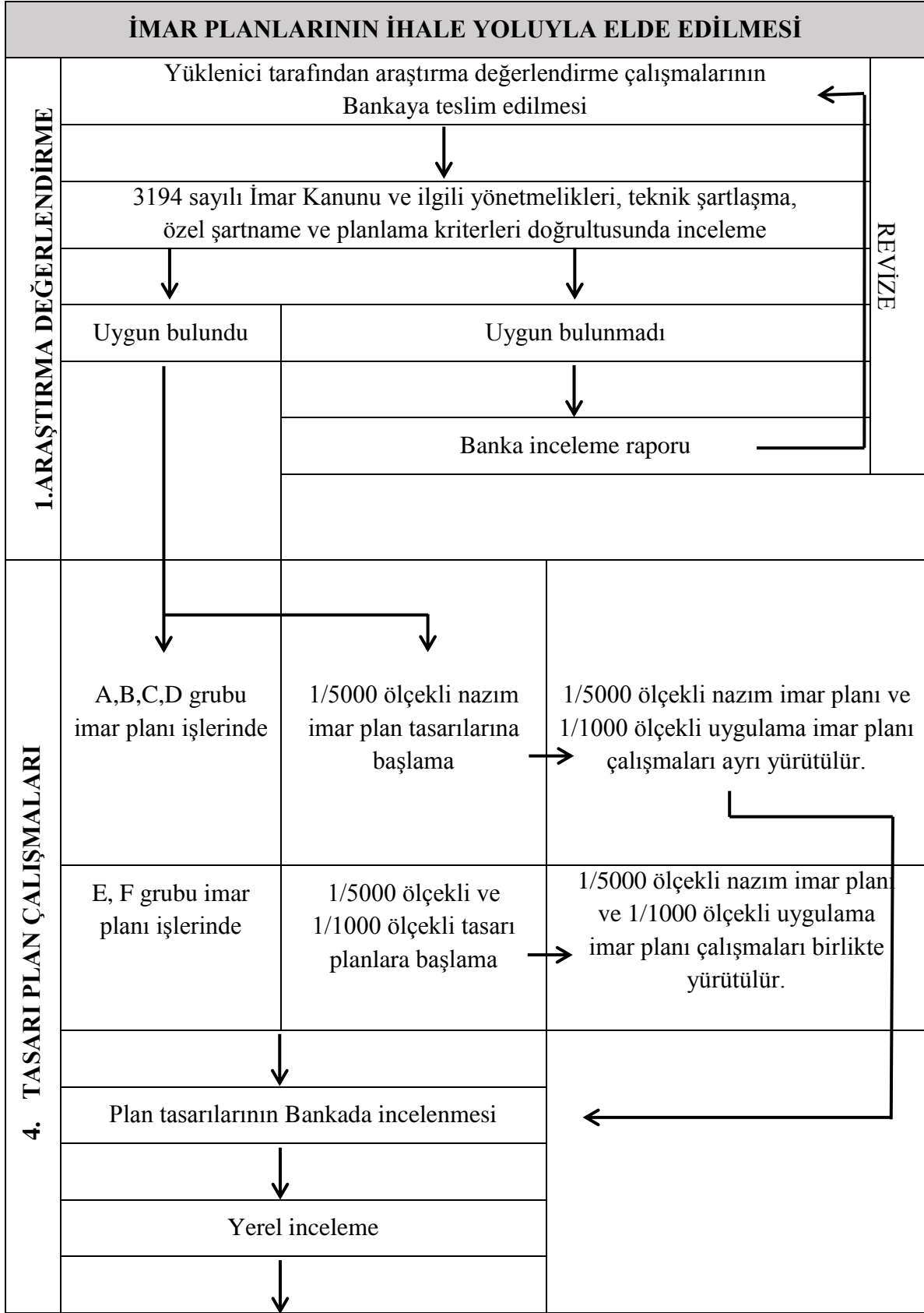
1.Araştırma değerlendirme çalışmaları kapsamında araştırma raporu, analitik etütler sentez ve eşik sentezi, fotoğraf albümünün teknik şartlaşma ve planlama kriterlerine uygun olup olmadığı kontrolör tarafından incelenir. İnceleme sonucu çalışma uygun bulunursa tasarı plan çalışmalarına başlama verilir, uygun bulunmadığı takdirde yükleniciye inceleme raporu hazırlanarak çalışmayı bu rapor doğrultusunda revize etmesi istenir. Uygunluk sağlanana kadar bu işlem tekrarlanır.

2.Araştırma değerlendirme çalışmalarının uygun bulunmasıyla tasarı 1/5000 ölçekli nazım imar planı ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planı çalışmalarına başlama verilir.(İş A,B,C,D grubu ise önce 1/5000 ölçekli nazım imar planı tasarısı, onamayı takiben tasarı 1/1000 ölçekli uygulama imar planı çalışmalarına başlanır. Nazım ve uygulama imar planı yapım süreci ayrı devam eder. E, F grubu işlerde 1/5000 ve 1/1000 ölçekli plan çalışmaları birlikte yürütülür.) Tasarı planlar Bankaya teslim edildiğinde plan; araştırma değerlendirme çalışmalarından gelen veriler doğrultusunda, kurum görüşlerinin doğru aktarılıp aktarılmadığı, plan için eşik oluşturan verilerin plana yansıtılıp yansıtılmadığı, ulaşım sistemi, mülkiyet, yapılaşma koşulları, tasarım gibi unsurlar üzerinden incelenir. Bu inceleme üzerine plan üzerinde yapılacak düzeltmeler varsa belirlenir. Banka tarafından yerel inceleme için seyahat düzenlenir ve plan kararları yerinde incelenir, belediyesiyle görüşülüp (gerekirse diğer kamu kurumlarıyla) bu seyahat boyunca gözlemlendiği noktalar ve plan üzerinde düzeltilmesi gereken hususlarla ilgili yükleniciye verilmek üzere bir inceleme raporu düzenlenir. Bu rapora göre revize edilen ve Bankaca uygun görülen tasarı plan çalışmaları belediye meclisinde görüşülmesi ve yeniden düzenlenmesi istenen hususlar varsa bu hususların meclis kararına bağlanarak Bankaya gönderilmesi, eğer plan meclis tarafından da uygun bulunduysa plana ilişkin onama kararı alınması istenmektedir. Tasarı planların belediyesine gönderilmesindeki amaç arazi çalışmasından sonra belediyenin hazırlanan plan hakkında bilgi ve fikir sahibi olması, mecliste planların görüşülerek fikir alışverişinin ve planın benimsenmesinin sağlanmasıdır. Meclis kararına bağlanan revize edilecek hususlar Bankaca değerlendirilerek görüş raporu hazırlanır. Yüklenici bu rapor doğrultusunda kesin plan çalışmalarına başlar.

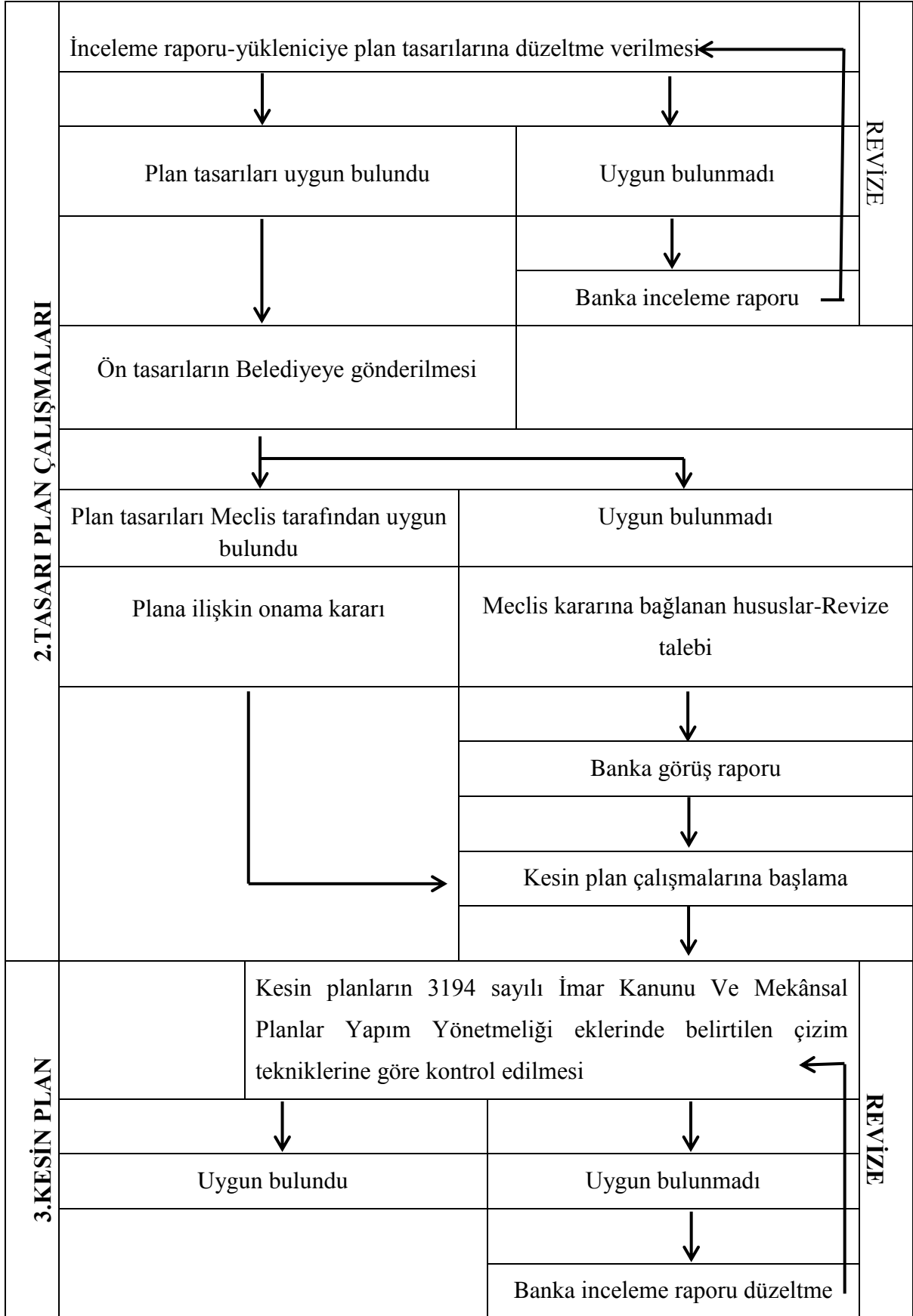
3. Yüklenici tarafından hazırlanan kesin planlar 3194 sayılı İmar Kanunu ve Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği eklerinde belirtilen çizim tekniklerine göre kontrol

edilir. Kontrol sonunda Banka tarafından uygun bulunursa onama için 3 takım kesin plan Belediye meclisine gönderilir, onanan planların 1 takımı arşive konmak üzere Bankaya, 1 takımı Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'ne gönderilir, Belediyesinde kalacak olan takım 1 ay süreyle askıya çıkarılır.

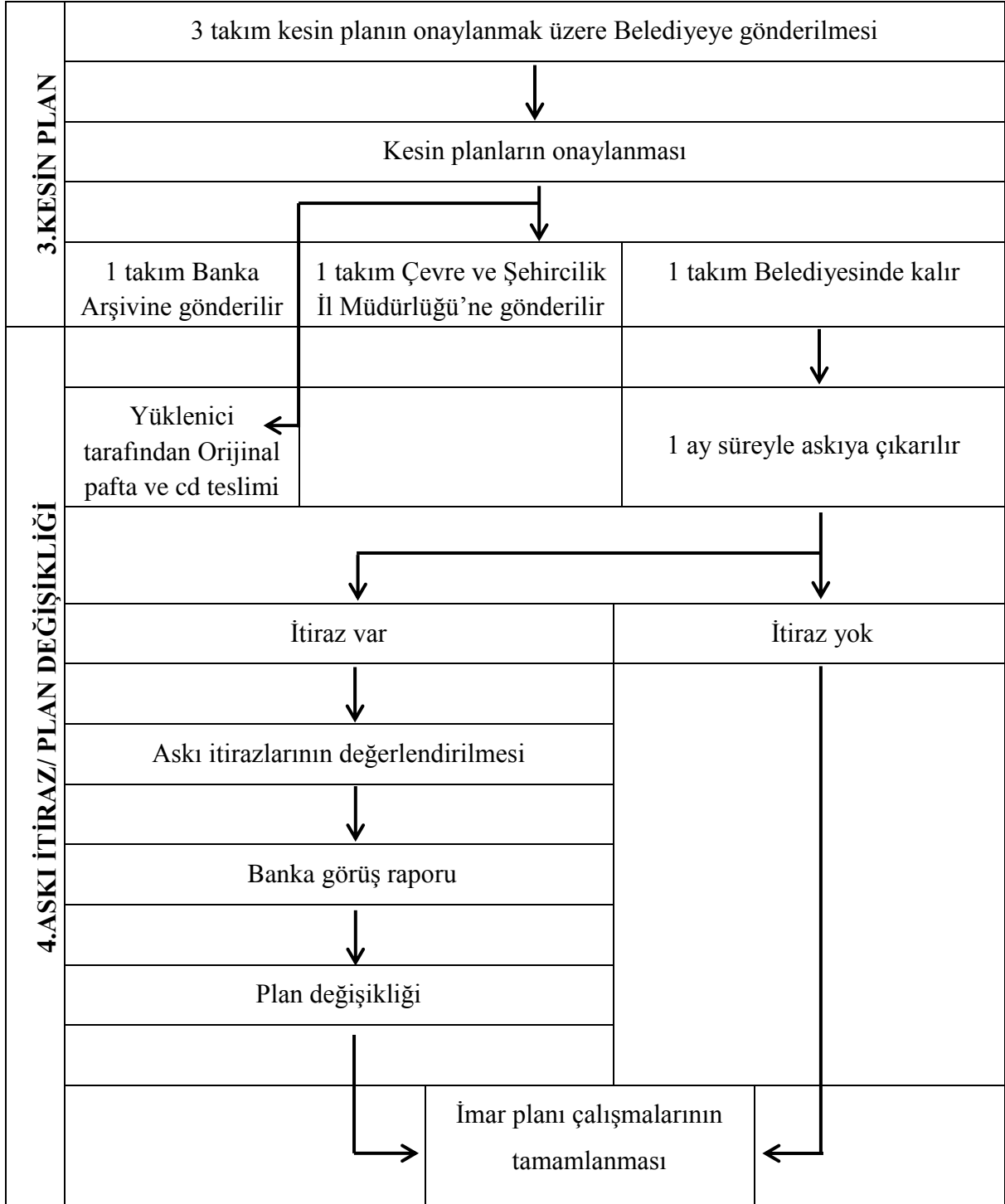
4. Planlar askıdayken gelen itiraz dilekçeleri Bankaya gönderilir, Bankaca değerlendirilir ve görüş raporu hazırlanır. Bu raporda uygun bulunan hususlar yüklenici tarafından 1 defaya mahsus olmak üzere plan değişikliği olarak yapılarak imar planı çalışmaları tamamlanır.

Şekil 4.2. İller Bankası'nda planlama süreci

Şekil 4.2. İller Bankası'nda planlama süreci (devam)

Şekil 4.2. İller Bankası'nda planlama süreci (devam)

İller Bankasında yürütülen planlama çalışmalarında katılım boyutunu mevzuatta katılım için zorlayıcı bir madde bulunmaması/yasal boşluk, 3194 sayılı imar kanununda bahsi geçen ilan-askı-itiraz aşaması, planı yapılan yerleşimde belediyenin katılıma olan yaklaşımı yönlendirmektedir. İmar kanununda askı itirazları için verilen dilekçelerin değerlendirilmesi katılımın bir parçası olarak görülebilir. Bu noktada da katılım Belediyenin katılım yaklaşımı kapsamında toplumu oluşturan kesimleri planlama sürecine ne kadar dahil ettiği/etmek istediği, katılımın sağlanması için yeterli duyuruların yapılıp yapılmadığı, katılım ortamının oluşturulup oluşturulmadığı ile ilgilidir. Örneğin; 2015 te yürütülen Ulus (Bartın) İlave Revizyon İmar Planı çalışmaları başladığında Ulus Belediyesi yerel halktan planla ilgili taleplerini dilekçeyle bildirmelerini istemiş ve 100 e yakın sayıda dilekçe toplamıştır. Yerinde inceleme sırasında belediye plan kararları üzerinde yapılması istenen değişiklikleri bu dilekçeler doğrultusunda talep etmiştir. Bu dilekçeler de Banka tarafından değerlendirilerek uygun bulunanlarla ilgili tasarı plan revize edilmiştir. Ayrıca askı itiraz aşaması da gerçekleştirilmiştir. Bu örnekte belediye plan yapımıyla ilgili çalışmaların başından itibaren halkı bilgilendirmiş, talepleri toplayarak yerel incelemede değerlendirilmesini ve uygun olanların plana aktarılmasını sağlamıştır. Boyabat (Sinop) Belediyesi ise askı- itiraz sürecini üç oturum sonunda tamamlamış, her oturum için meclis kararı alıp Banka'ya bildirmiştir. Birden fazla oturum düzenlenmesiyle tüm halkın planı incelemesi hedeflenmiştir. Bu yaklaşımla Ulus ve Boyabat Belediyelerinin diğer belediyelere göre katılıma daha duyarlı olduğunu söyleyebiliriz. 4. Bölümde verilen örneklerde olduğu üzere askı itirazları dışında bazı imar planı çalışmalarında katılım belediye, İller Bankası, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarından temsilciler ile yerel halkın katılımıyla yapılan toplantılarla sağlanmıştır. 2011 yılına kadar koruma amaçlı imar planlarında ise 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun zorunluğu kıldığı katılım toplantıları gerçekleştirilmiştir. 2011'de katılım toplantılarını gerçekleştirilme zorunluluğu kaldırılmış, ilgili idare insiyatifine bırakılmıştır. Bu kararlar katılımı olumsuz etkileyecek bir adım atılmıştır.

5. İLLER BANKASI TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN PLANLAMA ÇALIŞMALARINDA KATILIM SÜRECİ (İLAN-ASKI-İTİRAZ AŞAMASI) VE PLANLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Bu bölümde planlama çalışmaları İller Bankası tarafından yürütülmüş/ yürütülen, rastlantısal olarak seçilen 12 adet imar planının Belediye meclisi kararıyla onanmasını takiben 1 ay süreyle askıya çıkması ve bu süre zarfında planlar hakkında gelen itirazlar ile bu itirazların Bankaca değerlendiriliş biçimi ve beraberinde ilan-askı-itiraz aşamasının planlar üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Belediye Meclis kararıyla onanan planlar onandıkları tarih itibariyle yürürlüğe girmekte ve askıya çıkarılarak kesinlik kazanmaktadır. Bu aşamadan sonraki teklifler plan değişikliği olarak ele alınmaktadır. Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin 26. Maddesinde imar planı değişikliği; “plan ana kararlarını, sürekliliğini, bütünlüğünü, sosyal ve teknik altyapı dengesini bozmayacak nitelikte, kamu yararı amaçlı, teknik ve nesnel gerekçelere dayanılarak yapılır” şeklinde ifade edilmiştir (Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2014: Madde 26). Bu doğrultuda Banka'ya askı itirazı olarak gelen tüm talepler, 3194 sayılı imar kanunu ve yönetmelikleri, planlamaya esas kurum görüşleri, önceki plan kararları ve uygulamaları, kadastral durum, plan bütünlüğü, şehircilik ilkeleri, planlama esas ve teknikleri ve kamu yararı çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmeler sonucunda uygun bulunan ve bulunmayan talepleri gerekçeleriyle birlikte açıklayan Banka Görüş Raporu hazırlanmakta ve uygun bulunan maddeler plan değişikliği olarak 1 defaya mahsus olmak üzere yüklenici tarafından yapılmaktadır.

Banka tarafından yürütülmüş/yürütülen planlama çalışmalarında askı aşamasında gelen itirazların hangi konulara yönelik olduğunun ve itirazların planlar üzerindeki etkilerinin anlaşılabilmesi için, 2015-2018 yılları arasında yapılmış/devam eden imar planlarından rastlantısal olarak seçilen 12 adet imar planına askı-itiraz aşamasında gelen 773 talep incelenmiştir. Banka tarafından değerlendirilen taleplerden plan bütünlüğünü bozmayan, kamu yararını gözeten, 3194 sayılı İmar Kanunu ve yönetmeliklerine, kurum görüşlerine aykırı olmayanlar uygun bulunmuştur. Yapımı uygun bulunmamış olanlar ise itirazların konularına göre 6 gruba ayrılmıştır. Bunlar; 1. Donatı alanlarının kaldırılması, 2. Kat artışı, 3. İmar yolunun kaldırılması, kaydırılması, daraltılması, 4. Yapılaşma koşulu, 5. Plan dışı alanların plana dahil edilmesi ve yapılaşma yasaklı alanların imara açılması, 6.

Kullanımlarda fonksiyon değişikliğidir. Talep gruplarına ilişkin uygun bulunmama gerekçeleri ve uygun bulunmamasında dikkate alınan hususlar irdelenmiştir.

Çizelge 5.1. İmar planı çalışmaları ve askı itiraz aşamasında gruplandırılan talep konuları, durum ve sayıları

İLAVE REVİZYON İMAR PLANI ÇALIŞMALARI	UYGUN BULUNMAYAN İTİRAZ KONULARI						TALEP SAYISI			
	Donatı Alanları	Kat Artışı	İmar yolu	Yapılaşma koşulu	Plan dışı alanların plana dahil edilmesi, yapılaşma yasaklı alanların imara açılması	Fonksiyon değişikliği	Olumlu değ. talep sayısı	Olumsuz değ. talep sayısı	TOPLAM TALEP	
	Ulus (Bartın)	6	4	22	1	3	1	16	37	53
	Kahta (Adıyaman)	2	7	-	-	-	1	11	10	21
	Kozcağız (Bartın)	-	2	-	-	1	-	10	3	13
	Üsküp (Kırklareli)	7	-	7	-	2	6	11	22	33
	Altıntaş (Kütahya)	3	1	4	-	-	-	10	8	18
	Başmakçı (Afyon)	2	-	9	-	2	1	24	14	38
	Boyabat (Sinop)	11	46	37	125	24	23	77	266	343
	Kumluca (Bartın)	4	-	6	-	-	3	11	13	24
Şavşat (Artvin)	23	-	16	3	5	2	7	49	56	
Kavakyolu (Erzincan)	3	-	1	-	1	2	16	7	23	

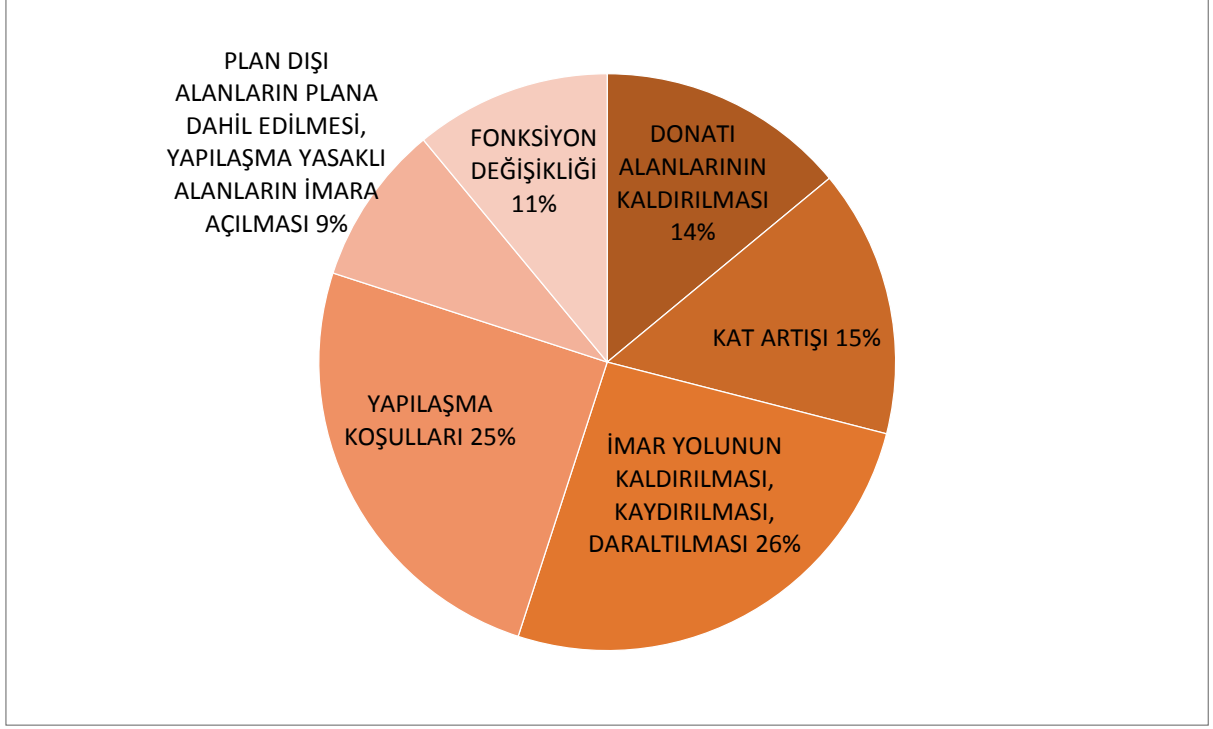
Çizelge 5.1. İmar planı çalışmaları ve askı itiraz aşamasında gruplandırılan talep konuları, durum ve sayıları (devam)

	Akçakoca (Düzce)	12	10	27	-	-	8	10	57	67
	İpsala (Edirne)	4	13	10	6	10	11	30	54	84
	TOPLAM:	77	83	139	135	48	58	233	540	773

Yukarıdaki tabloda İller Bankası tarafından planlama çalışmaları tamamlanmış ve devam eden 12 adet ilave-revizyon imar planı işine ilişkin toplam, olumlu ve olumsuz olarak değerlendirilen talep sayıları verilmiştir. Taleplerin %70'i olumsuz %30'u ise olumlu yanıtlanmıştır. Olumsuz bulunan talep sayıları itiraz gruplarına göre tabloya işlenmiştir. Bu tablodan yola çıkılarak olumsuz bulunan talepler, sayılarına göre sıralanmıştır (Çizelge 5.2).

Çizelge 5.2. Gruplandırılan talep sayıları

Sıra No	Uygun Bulunmayan İtiraz Grupları	Talep Sayısı
1	İmar yolunun kaldırılması, kaydırılması, daraltılması	139
2	Yapılaşma koşulu	135
3	Kat artışı	83
4	Donatı alanlarının kaldırılması	77
5	Fonksiyon değişikliği	58
6	Plan dışı alanların plana dahil edilmesi, yapılaşma yasaklı alanların imara açılması	48

Şekil 5.1. Gruplandırılan talep oranları

Çizelge 5.2. ve Şekil 5.1.'den anlaşılacağı üzere uygun bulunmayan talep sayıları baz alınarak incelendiğinde plan bütününde imar yollarına ve yapılaşma koşullarına ilişkin itirazlar ilk sıralarda yer almaktadır.

Yerleşim bazında askı itirazları ve Banka tarafından yapılması olumsuz olarak değerlendirilen talepler incelenmek üzere; yerleşimler ve öne çıkan talepleri Şekil 5.2.'de verilmiştir.

Yerleşim	Öne Çıkan Talep
Ulus (Bartın)	-İmar yolunun kaldırılması, kaydırılması, daraltılması
Kahta (Adıyaman)	-Kat artışı
Kozcağız (Bartın)	-Kat artışı
Üsküp (Kırklareli)	-İmar yolunun kaldırılması, kaydırılması, daraltılması -Donatı alanlarının kaldırılması

Şekil 5.2. Askı itiraz aşamasında yerleşim bazında öne çıkan talepler

Altıntaş (Kütahya)	-İmar yolunun kaldırılması, kaydırılması, daraltılması
Başmakçı (Afyon)	-İmar yolunun kaldırılması, kaydırılması, daraltılması
Boyabat (Sinop)	-Yapılaşma koşulu
Kumluca (Bartın)	-İmar yolunun kaldırılması, kaydırılması, daraltılması
Şavşat (Artvin)	-Donatı alanlarının kaldırılması
Kavakyolu (Erzincan)	-Donatı alanlarının kaldırılması
Akçakoca (Düzce)	-İmar yolunun kaldırılması, kaydırılması, daraltılması
İpsala (Edirne)	-Kat artışı

Şekil 5.2. Askı itiraz aşamasında yerleşim bazında öne çıkan talepler (devam)

Yerleşimlerin imar planı çalışmaları kapsamında askı itiraz aşaması içerisinde gelen ve Bankaca uygun bulunmayan talepler yukarıda verilmiştir. Bu talepler tabloda belirtilen yerleşimlerde plan çalışmalarına yönelik gelen itiraz konularından ön plana çıkan talepler olarak gösterilmiştir. Tüm talepler sayı ve yüzde bakımından değerlendirildiğinde imar yolları ve yapılaşma koşullarına yönelik gelen itiraz sayıları ön plan çıksa da yerleşim bazında bakıldığında ön plana çıkan taleplerde farklılaşmalar görülebilmektedir. Bu noktada farklı yerleşimlerin ve orada yaşamını sürdüren halkın plandan beklentisi, ihtiyaç ve taleplerinin değişebileceği, standart bir planın tüm yerleşimlere oturmayacağı ve beklentileri karşılamayacağı ayrıca halk katılımının sağlanması gerektiği anlaşılmaktadır.

Bankaca, yapılması uygun bulunmayan itirazların gerekçeleri ve talepler olumsuz olarak değerlendirilirken dikkate alınan hususlar Şekil 5.3.' de detaylandırılmıştır.

Uygun Bulunmayan Talepler	Uygun Bulunmama Gerekçesi (Dikkate Alınan Hususlar)
Donatı alanlarının kaldırılması	<p>*Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, İmar Planları Değişiklikleri Bölümü, 26. Madde 3. Fıkra b bendi uyarınca kaldırılan donatı alanının hitap ettiği hizmet etki alanı içerisinde eşdeğer yeni bir alanın ayrılması gerekliliği</p> <p>*Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği gereği kullanımlara ilişkin standartların belirlenen asgari değer altına düşmesi</p> <p>*İmar uygulaması yapılarak düzenlemeye tabi tutulacak alanlarda, söz konusu parsel yüzölçümünün %40'ına kadarının düzenleme ortaklık payı (eğitim, yol, meydan, otopark, çocuk bahçesi, yeşil saha, ibadet yeri ve karakol) olarak alınacağı ve kalan kısımlarının ise imar parseli olarak mülk sahiplerine verileceği hususu</p> <p>*Kamu yararı</p> <p>*Bölgesel ihtiyaçlar</p>
Kat artışı	<p>*Plan dönemi nüfusunun artmasıyla üst ölçek planın nüfus kabulü ile uyumsuzluğun oluşması ve Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, İmar Planları Değişiklikleri Bölümü, 26. Madde 5. Fıkra a bendi uyarınca artan nüfus için yeni donatı alanlarının ayrılması gerekliliği</p> <p>*Yoğunluk artışı, plan bütünlüğünün bozulması</p> <p>*Bölge için uygun görülüş kat rejimine aykırı talep</p> <p>*Plan bütünlüğünü bozacak parsel ve ada bazlı talepler</p> <p>*Yol genişlikleri ve kat adeti arasındaki ilişkinin gözetilmesi</p>

Şekil 5.3. Askı itiraz aşamasında gruplandırılan talep konularının olumsuz olarak değerlendirilme gerekçeleri

<p>İmar yolunun kaldırılması, daraltılması, kaydırılması</p>	<p>*Karayolları Genel Müdürlüğü'nün imar planına esas görüşünde belirtilen hususlar</p> <p>*Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, İmar Planları Değişiklikleri Bölümü, 26. Madde 6. Fıkra a bendi uyarınca devamlılığı olan yolun belli bir kesimde genişletilip daraltılamayacağı hükmü</p> <p>*İmar uygulaması yapılarak düzenlemeye tabi tutulacak alanlarda, söz konusu parsel yüzölçümünün %40'ına kadarının düzenleme ortaklık payı (eğitim, yol, meydan, otopark, çocuk bahçesi, yeşil saha, ibadet yeri ve karakol) olarak alınacağı ve kalan kısımlarının ise imar parseli olarak mülk sahiplerine verileceği hususu</p> <p>*Yönetmelikte belirtilen yol genişliklerine uyum</p> <p>*Yol devamlılığının sağlanması, ulaşım sistemine etkileri</p> <p>*Kamu yararı</p> <p>*Mevcut durum, topoğrafya uygunluğu</p> <p>*Parsellerin cephe alma durumu</p> <p>*Mülkiyet ve yapılaşma durumu</p> <p>*Önceki imar planı kararları- kazanılmış haklar</p>
<p>Plan dışı alanların plana dahil edilmesi, yapılaşma yasaklı alanların imara açılması</p>	<p>*Üst ölçek plan kararları</p> <p>*Plan kararlarına eşik oluşturan kurum görüşleri (Tarım ve orman alanları, DSİ kurum görüşü, jeolojik etüt vb)</p> <p>*Yoğunluk arttırıcı talepler/ asgari donatı standartlarının sağlanması</p> <p>*Plan makroformu</p>

Şekil 5.3. Askı itiraz aşamasında gruplandırılan talep konularının olumsuz olarak değerlendirilme gerekçeleri (devam)

Fonksiyon değişikliği	<p>*Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, İmar Planları Değişiklikleri Bölümü, 26. Madde 3. Fıkra b bendi uyarınca kaldırılan donatı alanının hitap ettiği hizmet etki alanı içerisinde eşdeğer yeni bir alanın ayrılması gerekliliği</p> <p>*Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği gereği kullanımlara ilişkin standartların belirlenen asgari değerin altına düşmesi</p> <p>*Yoğunluk artışı, plan bütünlüğünün bozulması</p> <p>*Önceki imar planı kararlarıyla uyum sağlanması</p> <p>*Mevcut durum</p>
------------------------------	--

Şekil 5.3. Askı itiraz aşamasında gruplandırılan talep konularının olumsuz olarak değerlendirilme gerekçeleri (devam)

Askı itiraz aşamasında uygun bulunan maddeler plan değişikliği olarak yapılmakta ve Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin 26. Maddesinde imar planı değişikliği; “plan ana kararlarını, sürekliliğini, bütünlüğünü, sosyal ve teknik altyapı dengesini bozmayacak nitelikte, kamu yararı amaçlı, teknik ve nesnel gerekçelere dayanılarak yapılır” şeklinde ifade edilmektedir. Ancak kesin planlar onaylandıktan sonra askı itirazlarının gerçekteşmesi bu ifadede yer alan unsurlara uygun olabileceği gibi Tablo 1’de incelenen 733 talebin %70 inin olumsuz olarak değerlendirilmesinden de anlaşılacağı üzere genel planlama ve üst ölçek plan kararlarına aykırı, plan bütünlüğünü bozucu, yoğunluk artışına neden olabilecek, parsel ve ada bazlı, plana esas teşkil eden kurum görüşlerini ve kamu yararını göz ardı eden talepler de olabilmektedir. Ayrıca Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, İmar Planları Değişiklikleri Bölümü, 26. Madde 3. Fıkra b bendi uyarınca kaldırılan donatı alanının hitap ettiği hizmet etki alanı içerisinde eşdeğer yeni bir alanın ayrılması gerekliliği göz önünde bulundurulduğunda bu maddede belirtilen esaslara uygun yeni alanların bulunamaması durumunda mağduriyetler yaşanabilmektedir. Planlar onaylandıktan sonra taleplerin plan üzerine aktarılması zorlaşmakta ve plan bütünlüğünü olumsuz etkileyebilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünyada küreselleşmeyle birlikte yaşanan değişim ve dönüşüm her konuda olduğu gibi planlama alanında da etkilerini göstermiştir. Klasik planlama yaklaşımını katılımcı planlama yaklaşımına taşıyan dönüşümde fiziki faktörler yerini katılım odaklı süreçler, sosyal boyut, uzlaş platformu, işbirliği, yerelleşme gibi kavramlara bırakmıştır.

Dünyadaki dönüşüm devam ederken ülkemize yansımalar olsa da dünyada klasik ve kapsamlı planlama yaklaşımları azalarak katılımcı yaklaşımların hakim olmaya başladığı dönemlerde ülkemizde her alanda merkezi yönetimde toplanmış yetki durumu söz konusudur. Planlama alanında da Cumhuriyetin ilanından 1985 yılına kadar geçen sürede yukarıdan aşağı bir yaklaşım sürdürülmüştür. Bu dönemde merkeziyetçiliğin etkisiyle yerel yönetimler kendi planları hakkında söz sahibi olmamakla birlikte yalnızca uygulama aşamasında planlama sürecine dahil olmuştur. 1985 yılında yürürlüğe giren 3194 sayılı İmar Kanunu ile plan yapma ve onama yetkisinin yerel yönetimlere verilmesiyle sınırlı da olsa yerelleşmeye adım atılmıştır. Yukarıdan aşağı, merkeziyetçi yönetim anlayışıyla katılımcı bir yaklaşımın ortaya konması mümkün olamayacağından yerelleşme önemli bir konumda yer almaktadır. Katılımcı planlama yaklaşımı yerelleşme, hesap verebilirlik, şeffaflık, iletişim, demokrasi kavramlarını bünyesinde barındırmaktadır, kent sahiplerinin söz sahibi olması ve işbirliği yapılmasına dayanmaktadır.

Planlama sürecinin daha demokratik ve sağlıklı işleyebilmesi için katılımı sağlayacak tüm kurum, kuruluş, sivil toplum örgütlerinin yanı sıra yerel halkın kendi yaşadığı alanlar hakkında söz sahibi olması, beklenti ve ihtiyaçları doğrultusunda fikir alışverişine katılması gerekmektedir. Bu yaklaşım planlama çalışmalarının katılımı sağlayan kesimler tarafından benimsenerek işlevselliğini arttırmaktadır.

Bu kapsamda Türkiye’de planlama çalışmalarında katılım ve yerel halk katılımının yeri irdelendiğinde; halkın katılımının sağlanabildiği tek yer 3194 sayılı İmar Kanununda belirtilen, belediye meclisi tarafından onaylanan planlara yönelik askı itiraz aşaması olup yasal bir zorunluluk değildir. Bunun dışında koruma amaçlı imar planlarının yapım aşamasında 2863 sayılı Kültür Varlıkları Koruma Kanunu gereği katılım toplantıları yapılması zorunlu kılınmış 2011 yılına kadar katılım sağlama anlamında 3194 sayılı İmar Kanunu 2863 sayılı Kültür Varlıkları Koruma Kanunu’nun gerisinde kalmıştır. .2011 yılında Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kanunu’nun 17. Maddesinden katılım

toplantılarının yapımına ilişkin zorunluluk kaldırılmıştır. Böylece katılımcı yaklaşımı olumsuz etkileyen bir adım atılmıştır.

Bu çalışmada anlatılmak istenen planlama sürecinde yerel halk katılımının yeri ve askı itiraz aşamasının planlar üzerindeki etkisi İller Bankası tarafından yürütülen çalışmalardan rastlantısal olarak seçilmiş yerleşimlerin imar planlarına yönelik askı itirazlarından yapılması olumsuz olarak değerlendirilen talepler üzerinden incelenmiştir.

Mevzuatta yer alan planlama kademeleri incelendiğinde insan ölçeğine en yakın, yerel halkı en fazla etkileyecek planlar imar planlarıdır. Bu yüzden insanların yaşadıkları alanlarla ilgili söz sahibi olmaları, plan kararlarını yönlendirecek aktivitelere katılım sağlamaları oldukça önemlidir. Bu noktada İller Bankası yürüttüğü imar planı çalışmalarında tasarı aşaması ve askı itirazlarının değerlendirilmesi, planlama süreci boyunca yüklenici ve belediyeye büro ve yerelde yapılan görüşmelerle halkın katılımının sağlanmasında önemli bir rol üstlenmektedir.

Yerel yönetimler adına çalışmalar yapan İller Bankası A.Ş. özellikle planlama çalışmalarında sahip olduğu tecrübe ve katkılarıyla ön plana çıkmaktadır. Planlama çalışmaları 3194 sayılı imar kanunu ve yönetmelikleri, planlamaya esas kurum görüşleri, önceki plan kararları ve uygulamaları, kadastral durum, plan bütünlüğü, şehircilik ilkeleri, planlama esas ve teknikleri ve kamu yararı çerçevesinde yürütülmektedir. Bunun yanında imar mevzuatında planlama aşamaları içerisinde yer almayan tasarı plan aşaması söz konusudur. Hazırlanan tasarı planlar Bankaca uygun bulunduktan sonra yerinde görüşülmesi için belediyesine gönderilmektedir. Planların kesin aşamaya geçmeden belediyesine gönderilmesi halkın ve diğer kesimlerin planlama sürecine katılımını sağlayabilecek bir aşamadır. Diğer katılım faktörü ise İmar kanunu ve yönetmeliklerinde yapılabileceği belirtilen ancak zorunlu tutulmayan askı-itiraz aşamasıdır. Çalışmanın 5. Bölümünde bahsedilen Ulus Belediyesi'nde plan yapımıyla ilgili çalışmalarla ilgili başından itibaren halkı bilgilendirilmesi, talepleri toplanarak yerel incelemede değerlendirilmesi ve uygun olanların plana aktararak tasarı plan aşamasında plan kararlarının yönlendirilmiş olması, Boyabat İmar Planı çalışmalarında askı itiraz aşamasının üç oturumda tamamlanarak yerel halkın katılımının sağlanması; belediyenin katılıma olan duyarlılığının planlama sürecinde halkı sürece dahil etme konusunda aktif rol oynadığını göstermektedir.

Tasarı plan aşamasında halkı planlama sürecine dahil etmeyerek katılıma duyarlı davranmayan belediyeler için katılım sağlanan tek durum askı- itiraz aşamasıdır. Ancak bu durumda yerel halk planların yapım aşamasında değil onaylanıp kesinlik kazanmasından sonra sürece dahil edilmektedir. Bankaca yürütülmüş/yürütülen ve rastlantısal olarak seçilerek askı-itiraz aşamasının değerlendirildiği 6. Bölümde de tablolarda anlatıldığı üzere askı aşamasında gelen itirazların plan kararları ve bütünlüğüne, plan çalışmaları kapsamında göz önünde bulundurulmuş teknik hususlara aykırı durumlar oluşturabildiğinden planlama sürecinin sağlıklı gelişmesini engelleyebilmektedir. Ayrıca bu aşamada halkın bilgilendirilmesi ve haberdar edilme durumunun yeterli olup olmadığı da ayrı bir tartışma konusu olup kesinlik kazanmış planlar üzerinden halktan varsa itirazlarının belirtilmesinin istenmesi katılım kaygısı taşımayan bir planlama yaklaşımına işaret etmektedir. Tüm bu bilgiler doğrultusunda çalışmayla tespit edilen sonuç ve önerilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

SONUÇLAR	ÖNERİLER
1.Planlama sürecinde yerel halk katılımı ancak askı-itiraz aşamasında, belediyesinin duyurduğu kadarıyla gerçekleşmektedir.	1.Planlama sürecinin daha sağlıklı işleyebilmesi için yerel halkın yaşadığı alanla ilgili beklenti ve ihtiyaçlarının tespiti gerektiğinden, halka ait fikirlerin plan kararlarını yönlendireceği hususu dikkate alınarak halk katılımının tasarı plan aşamasında sağlanması gerekmektedir.
2.İlgili mevzuatta katılımı ilgili zorlayıcı bir madde bulunmamaktadır. (Yasal boşluk)	2.Planlama sürecinde katılımın sağlanmasıyla ilgili yasal boşluk doldurulmalıdır.

Sonuç ve öneriler

<p>3.Onama işlemleri tamamlanarak kesinleşmiş Planlar üzerinden gerçekleşen askı itiraz aşamasında gelen talepler çoğunlukla plan değişikliği şartlarına uyum sağlamadığından yapılacak işlem bulunmamaktadır.</p>	<p>3.Askı itiraz aşaması tasarı plan aşamasında gerçekleştirilmelidir.</p>
<p>4.Askı-itiraz aşamasında gelen taleplerin çoğunluğu plan ana kararlarına aykırı, plan bütünlüğünü bozucu, ada ve parsel bazlı taleplerdir.(6. Bölüm)</p>	<p>4.Planlar onaylandıktan sonra askı itirazlarıyla gelen talepler plan değişikliği olarak yapılmakta ve Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinde belirtilen plan değişiklikleri maddesine tabidir. Bu yüzden halk katılımının sağlanması ve askı itiraz aşamasının tasarı plan aşamasında yapılmalıdır.</p>
<p>5.Tasarı plan aşaması mevzuatta yer almamaktadır.</p>	<p>5.Mevzuatta tasarı plan aşaması eklenmelidir.</p>
<p>6.İmar planı çalışmalarında gelen askı itirazları yerleşime göre farklılaşmaktadır.</p>	<p>6.Her yerleşimin talebi ve ihtiyacı farklı olduğundan standart bir plan başarı sağlayamamaktadır. Bu yüzden planlama çalışmaları her yerleşimin kendine özgü potansiyelleri, ihtiyaç ve talepleri göz önüne alınarak yürütülmelidir.</p>
<p>7.Planlama sürecine yerel halkın katılımı boyutunu yerel yönetimin planlama ve katılıma duyarlılığı etkilemektedir.</p>	<p>7.Yerel halk katılımını sağlamak için yerel yönetimler duyarlı davranarak halkı bilgilendirmeli ve katılıma teşvik etmelidir.</p>

Sonuç ve öneriler (devam)

KAYNAKÇA

- Adalar Kent Konseyi, (2017). *Adalar Koruma Amaçlı İmar Planları ile İlgili Değerlendirme Raporu*.
- Akdemir, Ş. (2009). *Kentin planlamasında halkın katılımı Ankara örneği*, Gazi Üniversitesi Master Tezi, Ankara.
- Akkoyunlu, K. (1990). Planlama ve katılım. *Planlama Dergisi* (3-4). Ankara:TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, s. 14-21.
- Ataöv, A. (2007). Planlamada sosyal bilimcinin değişen rolü: toplumdan biri olmak. *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi* (24:1). s.139-152.
- Bal, E. (2006). İdari yargının üç temel bileşeni olarak ; kamu yararı, planlama esasları ve şehircilik ilkeleri. *Planlama Dergisi* (3). Ankara:TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, s. 27-33.
- Ersoy, M. (2012). Kapsamlı akılcı planlama kuramı. *Kentsel Planlama Ansiklopedik Sözlük*. İstanbul: Ninova Yayınları, s.180-181.
- Ersoy, M. (2016). Planlama kuramına giriş. *Kentsel Planlama Kuramları*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, s. 9-34.
- Ersoy, M. (2016). Kapsamlı planlama yaklaşımına karşı liberal eleştiri: savunmacı planlama anlayışı ve çoğulculuk. *Kentsel Planlama Kuramları*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, s. 205-235.
- Ersoy, M.(2012). Planlarda kademeli birliktelik ilkesi. *Kentsel Planlama Ansiklopedik Sözlük*. İstanbul: Ninova Yayınları, s:362.
- Ersoy, M. (2016). Kapsamlı planlama kavramının tarihsel gelişimi ve bugünü, *Kentsel Planlama Kuramları*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, s.115-170.
- Ersoy, M. (2016). Kentsel planlama yaklaşımlarına eleştirel bakışlar. *Kentsel Planlama Kuramları*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, s. 291-318.
- Gedikli, B. (2016). Stratejik mekânsal planlama yeni arayışlar yöntemler teknikler. M. Ersoy (Editör), *Kentsel Planlama Kuramları*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, s. 237-289.
- Gedikli, B. (2012). İletişimsel akılcılık. M. Ersoy (Derleyen). *Kentsel Planlama Ansiklopedik Sözlük*. İstanbul: Ninova Yayınları, s. 159-160.
- Kaynak, C. (2001). *Türkiye 'de Planlama Sürecinde İller Bankası 'nın Rolü* ,ODTÜ Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Keleş, R. (2016). Kent planlaması kuramları. *Kentleşme Politikası*. (Onbeşinci baskı). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, s.145-163.
- Keleş, R. (2016). Kent planlamasının evrimi. *Kentleşme Politikası*. (Onbeşinci baskı). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, s.117-121.
- Keleş, R. (2016). *Şehirciliğin Kuramsal Temelleri*. Ankara: İdeal Kent Yayınları

- Keleş, R. (2016). Kent planlaması süreci. *Kentleşme Politikası*. (Onbeşinci baskı). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, s.186.
- Kulözü, N. (2011). Planlamaya katılım: araç mı, amaç mı?. *Planlamanın Dünü, Bugünü, Yarını Planlamada Yeni Söylem Arayışları Bildiri Kitabı*. Ankara:KBAM 2.Kentsel ve Bölgesel Araştırmalar Sempozyumu, s.159-170.
- Şengül, T. (2016). Planlama paradigmasının dönüşümü üzerine bir değerlendirme. M. Ersoy (Editör), *Kentsel Planlama Kuramları*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, s. 59-113.
- Sönmez, N. (2017). Planlamada yeni yasal düzenlemeler., S.S.Özdemir, B. Özdemir Sarı, N. Uzun (editörler), *Kent Planlama*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, s.643-665.
- Tekeli, İ. (2009). Kent planlaması ve katılım üzerine düşünceler. *Akılcı Planlamadan, Bir Demokrasi Projesi Olarak Planlamaya*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, s. 180-190.
- Yılmaz, M. ve Polat, E. (2011). Planlama ve mekansal gelişme kuramlarındaki değişimi. *Planlamanın Dünü, Bugünü, Yarını Planlamada Yeni Söylem Arayışları Bildiri Kitabı*. Ankara:KBAM 2. Kentsel ve Bölgesel Araştırmalar Sempozyumu, s.77-84.
- İnternet: 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu. (1983). Web: <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.2863&MevzuatIliski=0> adresinden 13 Kasım 2017 tarihinde alınmıştır.
- İnternet: Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği. (2014). Web: <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.19788&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=MEKAN-> adresinden 12 Kasım 2017 tarihinde alınmıştır.
- İnternet: 3194 sayılı İmar Kanunu. (1985). Web: <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.3194&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch> adresinden 12 Kasım 2017 tarihinde alınmıştır.
- İnternet: Koruma Amaçlı İmar Planı Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi, Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslar Ait Yönetmelik. (2005). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050726-5.htm> adresinden 27 Aralık 2017 tarihinde alınmıştır.
- İnternet: Aydoğan, M. (2017). Türkiye’de Tarihi Çevrelerin Korunmasında Katılımcı Planlama Olasılığı: İzmir Örneği, Web: <http://egemimarlik.org/95/8.pdf> adresinden 10 Kasım 2017 tarihinde alınmıştır.
- İnternet: Türk Dil Kurumu, Web: <http://www.tdk.gov.tr> adresinden 20 Ocak 2018 tarihinde alınmıştır.
- İnternet: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2017), Şehircilik Şurası, Web: <http://www.csb.gov.tr/db/sehirciliksurasi/editordosya/Sura2017dusuk.pdf> adresinden 13 Kasım 2017 tarihinde alınmıştır.
- İnternet: İLBANK, (2017). Web: www.ilbank.gov.tr adresinden 15 Kasım 2017 tarihinde alınmıştır.

İnternet: İmar İşleri El Kitabı, (2002). Web: http://www.todaie.edu.tr/resimler/ekler/e14d86db4e81da1_ek.pdf adresinden 16 Kasım 2017 tarihinde alınmıştır.

İnternet: Tuncer, E. Sosyal Bilimlerde Dönüşümler ve Kent Planlama, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Web: www.planlama.org/index.php/aratrmalar/makaleler/51-sosyal-bilimlerde-doenuemler-ve-kent-planlama adresinden 10 Eylül 2017 tarihinde alınmıştır.

İnternet: İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun. (2011). Web: <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.6107&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0> adresinden 20 Şubat 2018 tarihinde alınmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : TAŞAR, Esra
Uyruğu : T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri : 26.06.1990 Yenimahalle
Medeni Hali : Evli
Telefon Numarası : 0 (312) 303 36 58
Faks Numarası : 0 (312) 303 35 99
E-posta Adresi : ekuyumcu@ilbank.gov.tr

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Gazi Üni. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planlama Bölümü	2014
Lise	Fethiye Kemal Mumcu Anadolu Lisesi	2008

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2014-	İLBANK A.Ş.	Teknik Uzman Yrd.

Yabancı Dil

İngilizce

ILBANK
TÜRKİYE'NİN YAPICI GÜCÜ